

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apáczai-utca 3. sz.**

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 > — >

Negyedévre . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 > — >

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 > — >

Negyedévre . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

„Pacifikáció“ és „izgatás.“

Magyarországnak jelenlegi liberális kormánya maholnap ezeréves történetünknek utolsó lapjaira két szerföltött jellemző képet festett. Két allegóriai csoportkép ez, melyekre nézve a szemlélő nem tudja, mit bámuljon meg jobban, az igazán zseniális koncepciót-e, vagy pedig a remekszámba vehető kivitelét?! De hadd írjuk le a két képet.

Az egyiknek felirata: »A pacifikáció.« Akként van ábrázolva, hogy egy ideálisan szép alak, a vallás géniusza, immár a földre letiporva görnyed, ruhája szerteszét szaggatva, teste több sebtől vérzik. Körülötte durva tekintetű alakok, gunyolódva, hahotázva, valamint a szenvedőt még folyvást bántalmazva, csoportosulnak.

A kép olyan jól sikerült, hogy szinte hallható, miként tör elő a letiport géniusz ajkairól, olykor-olykor, akaratlanul, a visszafojtott panaszhang.

S a környezet fenyegetve reámozdulni látszik, mondván: hallgass! — panaszod ne zavarja az én általam csinált békét?!

Ezzel szemben a másik kép sokkal barátságosabb. S mégis a felirat így szól: »Az izgatás.« Ugy van ábrázolva, hogy egy jámbor pap, kötelességét teljesítve, nagyobb számu, ájtatos népnek, hirdeti az igét. Szinte látszik, hogy miről beszél.

De hát beszélhet-e egy pap a népnek másról? mint csak is arról, hogy minden körülmények között kitartóan hű maradjon az Istenhez és az egyházhoz!

S ime a háttérben szuronyos fegyverek villannak fel, s az ott leskelődők arczain is a fenyegetés van kifejezve.

S szinte hallható, hogy azt mondják: hallgass! ne izgass az én általam csinált béke ellen?! — —

Milyen időket élünk!

A legnagyobb erőszakoskodást »pacifikációnak« merik elnevezni.

S a legszentebb kötelesség teljesítését »izgatásnak« bélyegzik.

Milyen időket élünk!! — — — —

Magyar udvartartás.

Illetékes helyről jelentik, hogy legfelsőbb parancsra Budapesten már legközelebb magyar udvari marsalli hivatalt állítanak föl és gróf Apponyi Lajost magyar királyi udvari marsallá kinevezik. Az udvari marsall számára a budai várakban külön hivatalt fognak szervezni a szükséges hivatalnokokkal. A magyar marsalli hivatal közvetlenül a király főudvarmesteri hivatala s illetőleg Hohenlohe herceg főudvarmester alá fog tartozni.

A képviselőház köréből.

A képviselőház folyó április hó 23-án, kedden, d. e. 10 órakor tartja meg a husvéti szünet utáni első ülését, melyen az elnök a képviselőházhoz beérkezett iratokról jelentést tesz, bemutatja Kossuth Ferencz képviselői megbízó levelét, s a Ház megállapítja a munkarendet. Az első érdemleges ülés április 28-án fog tartatni.

Lapszemle.

Budapest, 1895. április 20.

A Magyar Államban »A szentszék és Magyarország czime alatt közli XIII-ik Leo pápa márczius 18-iki allokucziójának Magyarországra vonatkozó részét, melyben szerinte ki van mondva az ítélet a magyar kormány valláspolitikája felett.

A Hazánk »A szabadsajtó láncokban« czim alatt megtámadja azokat a lapokat, melyek pénzért mindent megtesznek s a morálra semmit sem tekintenek.

A Magyar Hírlap a fővárost támadja meg, hogy nem tesz semmit annak az érdekében, hogy a munkások olcsó pénzért jó lakást kapjanak. A munkások ezen elnyomatása pedig nagyon előmozdítja a szocializmust.

A Pesti Hírlap Agliardi pápai nunczius magyarországi látogatásával foglalkozik elitélő hangon s azt indítványozza, hogy erre az utazásra avval kellene tromfot adni az országnak, hogy ő Felsőge meglátogassa az olasz királyt Rómában. (Ez ugyan csak ad calendae graecas fog megtörténni.)

A Pesti Napló az osztrák liberális haldoklását siratja s azt írja, hogy ez a példa annál jobban megfogja erősíteni a magyar szabadselvéséget, mely okulni fog rajta.

Az **Egyetértés** a Szerbiában nem rég lefolyt választásokkal foglalkozik s a rendkívül zűlélt politikai viszonyok miatt kikerülhetetlennek tartja a forradalom kitörését.

A Nemzet »Anyagi érdekeink és az osztrák viszonyok« czim alatt az osztrák parlament állapotával foglalkozik abból az alkalomból, hogy most sok fontos kérdés tekintetében folynak tárgyalások a magyar és osztrák kormány között.

A Budapesti Hírlap. »Egyház és nemzeti-ségek czim alatt azzal foglalkozik, hogy törvényhozásunk mennyire elhanyagolta újabb időkben a nemzeti érdekeket az egyházaknál, különösen a görög katolikusok és görög keletiekénél. Még a század elején oly szépen megindult a magyarosodás, hogy Máramaros megyének 200 g. kel. lelkesze közt is csak egy volt, aki nem tudott magyarul. — hogy továbbá kimondották, hogy az anyakönyvvezetés nyelve a magyar legyen. — addig 69 óta mindent visszafejlődni engedtek. Különösen zokon veszi a cikkíró, hogy a magyar liturgiát nem hozták be, s hogy a theologiai vizsgálatokon nincs kormánybiztos és hogy türik a régi Julián-féle kallendárium használatát, a mi pedig nemzetgazdasági hátránnyal is jár a kettős ünnep tartás miatt. — Többet nem kíván.

A Nemzeti Ujság a szerbiai választások eredményével foglalkozik.

A Magyarország »A vitézkedő kormány« czim alatt a kormánynak abból a nyilatkozatából kifolyólag, hogy a hadsereg számára készített újabb fegyvereknek a steyeri fegyvergyárban való kizárólagos rendelkezéséig soha sem járulna hozzá, azt mondja gunyosan, hogy ez már világos forradalmi állapot. Különben Bécsben nem olyan dühös ez a mi kormányunk, ott megígért mindent. Ha négy milliónál többet kérne Kriegshammer, ahhoz is hozzájárulna. Hanem ha azt mondjuk, hogy érezzen ez a hadsereg együtt a nemzettel, esküdjék föl az alkotmányra, neveltessék magyar szellemben, akkor a magyar kormány ehhez nem járul hozzá.

Katholikus körök.

A budapesti katolikus kör kebelében régóta él már az az óhaj, hogy a körnek saját háza legyen a fővárosban. A kör vezetősége tisztában van azzal, hogy már a közel jövőben is nagy feladatok várnak a körre, a melynek képviselnie kell nemcsak a főváros katolikus társadalmát, hanem az ország összes katolikus egyesületeit s köreit is. Feladatai megvalósításához első sorban saját egyesületi házra van szüksége, hogy így megfelelő központja legyen az ország katolikusainak, a melyben összefutnak a katolikus érdekek összes számai. E meggyőződéstől vezetve, Wencheim Frigyes gróf elnöklése alatt házépítő bizottság alakult a kör kebelében, a mely elhatározta, hogy az egyesületi ház építése céljából 3000 darab 50 forintos részvényt bocsát ki, a melyek jegyzésére fölhívásban szólítja most föl az ország katolikus polgárságát. Az 50 frt fele a jegyzéskor, a másik fele október 1-ig fizetendő

le. Jegyezni lehet 1895. évi június 15-ig. A kör azonban szívesen fogad bármily csekély adományt is az építendő ház czéljaira.

Százhusz katolikus kör! Az idők hangos jele az a reánk nézve örvendetés jelenség, hogy alig másfél év lefolyása alatt a magyarországi katolikus körök száma felszaporodott 120-ra.

A katolikus öntudatnak az ébredése ez, mely hivatva van a katolikusok tömörülését előmozdítani, s az együvértartozás és az önértzet érzelmeit fejleszteni. Az öntudat felébresztésében nagy része van a budapesti kath. körnek, mely a dolgok természetes rendje szerint hivatva van, hogy mint a vidéki körök vezetője országossá, központiává váljék. Mint a most megjelent értesítőből olvassuk, a budapesti kath. kör tervbe vette a millenium megünneplését; óhajtja, hogy annak megünneplésénél a katolicizmus multjához, nemzet fenntartó erejéhez képest jelen legyen. Erre nézve memorandumot is dolgozott ki, mely jóváhagyás végett a püspöki kar elé terjesztett.

Az értesítő a következő már megalakult vidéki kath. köröket és olvasó egyleteket sorolja fel:

Esztergom, Kaloesa, Nyitra, Szatmár, Győr, Pécs, Veszprém, Szepesváralja, Kassa, Ungvár, Szombathely, Vác, Székesfehérvár, Sopron, Rózsashegy, Hódmező-Vásárhely, Békés-Gyula, Rimaszombat, Zenta, Zsolna, Léva, Endrőd, Igló, Kecskemét, Holics, Óbecse, Szentes, Czegléd, Tolna, Ipolyság, Szigetvár, Győr-Révfülu, Rácztötös, Dunapataj, Füle, Alsó-Kubin, Várpalota, Vaszar, Rácz-Almás, Böleske, Jászberény, Bieske, Kisuzcaujhel, Alsó-Alap, Vörösmarth, Abda, Fajs, Nagy-Perkáta, Jászládány, Felső-Szent-Iván, Pásztó, Jankovác, Rácz-Militics, Oros, Furta, Katymár, Püspök-Ladány, Mizla, Csóka, Nagy-Abony, Baranya-Baan, Körös-Ladány, Dévanyá, Nemetboly, Gálszécs, Magyar-Diószeg, Ürmény, Uj-Palánka, Söskut, Nagy-Kálló, Bágh, Martonos, Ujszász, Bács-Petrovostelló, Kárásztelek, Bács-Almás, Ó-Kanizsa, Körös-Tarján, Uj-Futtak, Csány, Paesa, Bajmóc, Pátka, Muraszombat, Bakonybél, Endréd, Altörja, Eltyek, Nagy-Nyárad, Obrovác, Sopron, Szill, Ada, Mozsóg, Fadd, Gyulafalva, Lőese, Csacza, Rád, Szent-Békállá, Teés, Heréd, Dunapentele, Lovasberény, Nagy-Bittse, Rajéc, Topolya, Rákóczi, Lébény-Szent-Miklós, Jász-Apáthi, Tisza-Várkony.

A bicskei kath. népkör, mely különben már f. évi jantár 27-én alakult, ünnepélyes megnyitó gyűlését, husvét más napján tartotta

meg. Ez alkalommal Szarka Gyula plebános és dr. Marsovszky Endre mondtak alkalmi beszédet. Mind a két szónok a kath. népkör nemes, önzetlen, felebaráti szereteten alapuló czélját emelvén ki, a tagokat kölcsönös szeretetre és összetartásra buzdította. A beszédek után Horváth Bálint felolvasta titkári jelentését és a házszabályokat. Kellemes tudomásul szolgált, hogy a kör ez idő szerint 70 rendes, 3 pártoló és 1 alapító taggal bír; továbbá, hogy a kör helyisége oly kedves, izlésesen berendezett otthonná varázsolatott. Jelenleg 2 napi, 3 heti, 1 élez és 1 tudományterjesztő lap áll a tagoknak rendelkezésükre. Az eddig való befektetés körülbelül 150 frtot képvisel, mely összeg nemeslelkű emberek kegyadományából folyt be; a pénztár állapota 59 frt 06 kr. A titkári jelentést tisztújítás követte. A kör közakarata folytán az ideiglenesen megválasztott tagok választattak meg újlag. A megnyitó ülést táncmulatság követte.

A esantavéri kath. kör megválasztotta fővédnökévé Császka György kalocsai érseket s a fővédnökségről szóló diszokmányt e hó 16-án adta át neki egy nyolcz tagból álló küldöttség. A diszokmány átadásakor az érseket a küldöttség vezetője, Varga István szép beszéddel üdvözölte, mire az érsek hosszabb beszédben válaszolt és beszéde végével főpásztori áldását adta a kör minden tagjára.

Uj katolikus körök.

Legújban ismét több katolikus kör van alakulóban.

A belügyminiszter a hivatalos lap utóbbi számai szerint a csoóri, vencesellői, ó-lublói, pecczöli, esurgói és villaludoméri uj kath. körök alapszabályait jóváhagyta.

Az alakuló kath. körök figyelmébe. Több helyről panasz történt, hogy a belügyminiszteriumhoz felterjesztett alapszabályok megerősítése sokáig késik, az egyletek vezetői sokáig nem tudnak bizonyosat azok sorsa felől. E késedelemnek sok esetben maguk az illetők az okai, a mennyiben az alapszabályokat egyenesen a belügyminiszteriumhoz küldik be, nem pedig, mint kellene, a városi vagy szolgabírói hivatal utján. Ez esetben a belügyminiszteriumból a törvényes rendeletek szerint kénytelenek az alapszabályokat vagy az egyletek vezetőinek, vagy a közigazgatási hatóságoknak

visszaküldeni véleményezés végett. Így két utat tesznek meg az alapszabályok. Pedig hát a hivatalos ut nem mindig a leggyorsabb. Az alapszabályokat tehát a polgármesteri vagy szolgabírói hivatalhoz kell mindig beadni.

Keleti regék.

— Irta: Mirza-khán. —

Murzuk basa, a hatalmas padisáh kedvence és fő fő admirálsa jenikői palotájának háremében ült a minapában illatos mokróját szüresölgetve és bodor füstöket eregetve sirácsi margiléből.

Kedvencz rabnője egy nagy pávatoll legyezővel kergette ő magasságának legmagasabb orráról a már is alkalmatlankodó legyeket.

Egyszerre csak megnyílik az ajtó és belép rajta egy vizilóképű csauz, ő magasságának legmeghittebb szolgája, kezében az aranytálczával, melyen a nagy padisáhnak — adjon neki Allah ezer évet! — sajátkezű levele nyugodott.

Murzuk basa — amint az minden igazhívő muzulmánok kötelezése — felállott midőn kezébe vette a hatalmas szultánnak levelét. Homlokához, szájához és szívéhez szorította a nagy peesétes okmányt és aztán oda adta a csauznak.

— Olvasd fel hiveséges szógám Hasszán; mert tudod, hogy az írott ákombákomokat nem állják a szemeim! —

A tudós Hasszán illő tisztelettel lefejtette a nagy peesétes és felolvasta az igazhívők hatalmas császárjának parancsát.

El volt abban mondva, hogy Gezmanisztánnak szultánja valami ménkő nagy tengeri csatornát nyit meg és akkor nagy ünnepe lesz, melyre minden ország elküldi a legszebb hajóit; úgy, hogy egész tengeri armádia jön össze. Egy szó, mint száz: germanisztánnak szultánja maga írta levélben meginvitálta az igazhívők padisáhját is, hogy küldje el sok háboruban kipróbált hajóit erre a nagy ünnepre.

Azért tehát — így végzi be parancsát a minden igaz hívők hatalmas ura — megparancsolom neked Murzuk basa — hogy legfényesebb hajómat, a háromarbozcos, aczélvértől csillogó hatalmas csatahajókat válogasd ki. Hadd lássák a hitetlen gyaurok, hogy, a padicsák hatalma a tenderen is első!

Igy szólt a levél.

Murzuk, mint urának engedelmes szolgája egy perczet sem késelt, hanem azonnal rárvált Hasszánra.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Az oroszok Nagyváradon.

(A Tiszántul eredeti tárczája.)

Sokan állították, hogy pénteken délután (aug. 2. 1849.) Debreczen felől ágyuzást hallottak, én nem hallottam, de kétlem, hogy valaki hallotta volna; elég az hozzá, hogy hire futott, hogy Görgei Debreczennél az oroszokat tönkre verte.

Szombáton reggel már szomoruan győződünk meg az ellenkezőről, akkor már szállingóztak Nagy Sándor szétugrasztott hadtestének csapatai, dél fele jött együtt mintegy 50—60 huszár, Amsberg kapitánnyal (10 évre ítéltek el) szép barna ember volt, magyarul nem beszélt, a huszárok dicsérték: »nincs több ilyen ember, utolsónak vágta ki magát a muszkák közül.«

Vasárnap megjött Nagy Sándor hadtestének romjaival: legjobban nézett ki Mariássy dandára; a legénység le volt rongyolódva, a lovak elkényszeredve, a legénység Várad és Ürög között szállt táborba, mintegy ott, hol most a lófuttatások vannak, a tisztekkel megteltek az utcák, levert areczsal, sokan sebkötelékekkel, viseltes egyenruhában jöttek mentek, a városból hosszú kocsis sor húzódott a táborba, enni inni valót vettek a fáradt harcosoknak.

Görgei aznap Biharra érkezett, s Verbatay plébánoshoz szállt.

Nagy Sándor hétfőn vonult Gyapjura, délelőtt 10 órakor jött Leininger hadteste, ez is átvonult a városon, s Ürög fele ütött tábort, a hosszú táborozás meglátszott rajtuk is, de vidorabbak, mozgékonyabbak voltak, a huszárok káromkodtak: »mit retirálunk mindig, vigyen a muszkára, vesszünk ott mind.« Fáj a szívünk hallani, hogy már nem a győzelemről, de az is ott veszélyről beszéltek, egy huszárral szóba álltam. »Hiszen megvertük mi a muszkát úgy, hogy azt sem tudta hova szaladjon, mégis megint retiráltunk«, a görömbölyi csatáról beszélhetett.

Leininger hadtestével jött Váradra Görgei és Bémer püspökhöz szállt, vele Battyány és Szemere miniszterek, a püspök beszélt, hogy ebédnél Görgei kék kendővel bekötött fejéből vakarta: »Talán viszket, kérdé a püspök, akkor már gyógyul.« »Nem viszket, de fáj« válaszolt Görgei, délután egyre vonultak az ágyuk, majd Görgei gránátosai, ő maga kíséretével lóra ült, s velök ment a hidig, a legénység s városi lakosság folyvást eljenzte, mit komoran kalap emeléssel viszonzott.

Kedden, 6-án korán reggel jött Pöltenberg hadteste, átvonult a városon s táborba szállt, de már délután szakadó esőben tovább vonult, azután nem láttunk magyar sereget, szomorú napok voltak ezek nagyon és most vártuk azokat, kik leverték szabadságunkat, nem kellett soká várni.

Még szerdán délelőtt 11 óra körül, a barátok temploma előtt hallottam, hogy Komlóssy Antal központi főszolgabíró, a másik oldalra nagyhangon átkiáltott: Mondja meg annak

a hazaárulónak, hogy mire a muszka bejön, felakasztatom, — nem tudom kit illetett fenyegetése. Délután három óra körül hire futott, hogy itt a kozák, atyám báró Bémer püspökhöz, én az utcára indultam; a mostani Karaguj ház előtt magyar huszárokat láttam, lehetek 6, vagy 8-an, csákójokon fehér szalaggal, figyelmeztették őket, hogy itt a muszka: »az nekünk mindegy, mi parlamentusok vagyunk, minket nem szabad bántani.« A német most Teleki-utcára igyekeztem, mikor az akadémia most reáliskola elé értem, hallok nagy robogást, a huszárok voltak, kik Pöltenberg kíséretéhez tartoztak, s a kozákok által megtámadtattak, a német utcán nyargaltak végig, egy közülök valamivel hátrább maradt, s megtévedvén, az oláh püspök, most Pável-utczába fordult, mit észrevéve, nyargalva fordult vissza, már akkor a szt. László-templom elé érkezett három kozák, a huszár kardot rántott, s azt forgatva a kozákokra tört, azok megfordultak, s a hidon át vágattak a huszár éljenitől kísérvé, utját folytatta.

Atyámtól tudom, mi történt a város tulajdonán, egy alezredes vezénylete alatt az előhadat képező kozákok. Püspöki és Várad között a szőlők alatt táborba szálltak, atyám a díszbe öltözött püspökkel kiment hozzájuk, kit nagy tisztelettel fogadtak, előbb az alezredes, azután ki hozzá fért, kezét csókolta. Bémer tudott valamit tótul, mi tekintélyét még nevelte, hanem azért mikor a hordó bor, mit a fáradt huszároknak felajánlott, megérkezett, addig hozzá nem nyultak, míg a püspök meg nem kóstolta. E közben történt, hogy az alezredesnek jelen-

— Rohanj szolgám, repülj a tengerpartra! Úlj be egy csolnakba, kerítsd elő rögtön a nagy pánczélos szandálok kapitányait s add ki nekik parancsodat, hogy még az éjjel készen legyenek. Hajnalban mikor a nagy padisák — ki nek Alláh hosszabítsa meg az árnyékát — fölnyitja szempilláit, már ott látta a Dolma Bagdzse előtt a hullámokon tánczolni a tűzokádó tengeri szörnyetegeket. Aztán siess vissza és jelentsd, hogy mit végeztél!

Hasszán elrohant.

Murzuk basa. a mindenható admirális pedig nyugtalanul járt föl s alá és türelmetlenül várta a hűséges csauznak visszaérkezését.

Végre nagysokára megjött Hasszán sápadtan, megtörtén.

— Vágasd le a fejemet ó hatalmas három lófarku basa! Mert nagy baj van. Szégyenfolt esett a fényes portának hirnevén és lealkonyodni készül a te szerencsédnek ragyogó csillaga is! — A drága hajók mind elpusztultak. A pánczélemezeket lefeszítették a matrózok és spórherdet (!) csináltak belőle feleségeiknek és ugyanazon spórherdekben eltűzelték az árbo-czokat és a hajópálánkokat. A hajókapitányok azt mondják, hogy miután te ó hatalmas Murzuk basa magad kegyeskedtél elverni az ő zsoldjukat, ők meg az ágyucsöveket adták el a pérai érezőntöknök.

Murzuk a rémhírek hallatára halálsápadtan rogyott le a divánra és már szeme előtt látta a zöldsejtem zsinórt, melylyel a hatalmas padisah fogja az ő nyakát földszíteni.

De a hűséges Hasszán újra megszólalt.

— Van egy mentő gondolatom ó uram! Keresd fel az üvöltő dervisek főnökét, sejk Hadzsi Mehemedet, Vigyél magaddal tíz zacskó aranyat s add oda neki. Az ő befolyása igen nagy a Sejk Ulemára. Ha pedig ez azt mondja a padisahnak, hogy a próféta — dicsőség legyen neki örökre — megtiltotta a koránban az igazhívőknek, hogy a gyaurok tengeri ünnepénél hajóikkal megjelenjenek, akkor a szultán hallgatni fog reá és a te hűséges szolgád még sokáig örvendhet dicső ábrázatodnak fényességében.

Mondá Hasszán és úgy lön.

Murzuk basa tarkoponyájában gyökeret vert a Hasszán adta gondolat és elment Isztambulba Sejk Hadzsi Mehemedhez az üvöltő dervisek főnökéhez, vivén magával tíz zacskót; ez ismét elment a Sejk Ulemához, vivén magával öt zacskót; ez végre elment a fényes portára; a minden igazhívők legfőbb urához — nem vivén magával semmit.

A Sejk Ulema padisah ő tetségének a ko-

tést tettek, hogy a városban néhány huszár van: »kozakni na konyi« — nem tudom jól van-e, ilyenformán hangzott — kiáltotta, mire azok lóra kaptak, ez volt a huszár-hajtsza. A püspök több mint egy órát időzött a táborban, visszatérve azt mondta: »na lássa, ezek jó emberek, jó emberek!«

Másnap, 8-án korán reggel nagy dalolva vonultak át a kozákok a városon, nem sokkal utánuk jött Pöltenberg, egy segédtsit és egy kürtössel, néhány orosz dragonyos kíséretében, mint tudjuk Szemere és Battyány által küldetett Paskievicshez, de Keresztesen Rüdigerrel találkozá, visszatért.

Még azon nap — aug. 8. — délelőtt vonultak át kozákok és uhlánok és az ürögdi oldalon táborba szálltak. Délután érkezett a gyalogság és ez így tartott öt nap, szakadatlanul lovasság, gyalogság, tüzérség vonult át a városon, a menetelő orosz katonaság igen rosszul volt öltözve, a gyalogság és tüzérség öltönye egy hosszú czondra. Valami bizonytalan színű, durva kelmből készült barnás, veres bokáig érő köpeny, elől fölhajtvá, a lábat vörös szörzetlen bőresizma fődte, mi alig ért a bokán felül, a felhajtott czondra alul bizonytalan színű kimondhatatlan kandikált elő, alig lehetett kivenni, hogy annak összine fehér volt, a főt sisak — picken-haube — fődte, a gyalogság fegyvere hosszú, idomtalan szuronyos puska, a tölténytáska a czondra fölött vállról fityegett le; a tüzérek rövid, széles kardot viseltek, az ágyuk zöldszíniük, a cső ragyogó sárga réz, gyönyörűlovaktól vonva, majd elmondom, milyenek voltak diszben.

Öt nap lehet mondani szakadatlanul tar-

rán 97-ik szurájából, mely így kezdődik: »A hatalmas és nagy irtalmu Alláh nevében...« napnál világosabban kimagyarázta, hogy a próféta nem engedi meg az igazhívő csatahajóknak, hogy a hitetlen gyaurok tengerébe merítsék kormánylapátjaikat, hacsak háboruban nem.

A próféta parancsa előtt még a hatalmas padisahnak is meg kell hajolni.

Előhívatta tehát íródeákját és megíratta vele szép czikornyás levélben Germanisztán hitetlen császárnak, hogy köszöni, de — — — nem fogadja el a meghívást.

*

Az isztámbuli padisah birodalmának szomszédságában van egy másik keleti ország: Madzsarisztán, melynek lakói, a madzsarlik, szintén igazhívő mozlímek. Legalább így vallja a legtöbb utazó, aki ott járt, mert ott is csak úgy virágzik a basa-uralom, mint a többi mohammedán országokban.

Madzsarisztánban is egy padisah uralkodik, aki azonban nem lakván az országban egy khánt szokott kinevezni helytartónak, aki aztán helyette basáskodik az országban.

Egyszer ezt a helytartót Daku Bán Fi Khánnak nevezték (keleti ethymologia szerint valószínűleg Batu Khán Fia) és ez a hatalmas khán egyszer Budakiójben épült palotájának szelámlükjében ült maga alá huzott lábakkal.

Torzonborz bajsza pamac-szerűleg széjjel vált, arca mogorva ránczokban szedődött és vaskos ujjaival szüntelenül tapogatta tar koponyáját. Ez nála mindig a gondolkozásnak nem gyakran előforduló és mindenestre nem könnyű munkáját jelentette.

De nem is csoda! Mert Madzsarisztánnak történetében eddig hallatlan eset adta elő magát.

A nyomorult fellák, akik eddig birkatürellemmel művelték földjeiket, hogy eltarthassák a nagy és költséges hadsereget és hagyták magokat a gazdag és élelmes görögöktől kiszípolozni, sőt azonfelül fényes életet biztosítottak a főkhánnak, a basáknak és ezek számtalan kavaszainak és csauzzainak; most egyszerre mozogni és békétlenkedni kezdtek.

Elég vakmerők voltak most arra a hallatlan gondolatra jönni, hogy a khánok és basák jóakaratóból rajtok élőködő görögöknök felmondják a szolgálatot. Hogy erre módot találhassanak, elhatározták, hogy Budakiójben, az ország fővárosában nagy gyűlést tartanak, melyen a legelőkelőbb és legokosabb fellák majd megbeszélnek, hogy megélhetésük biztosítása végett mit kellene tenniök.

tott az átvonulás, valami különösen kellemetlen hangszert hangzott folyvást, ez egy hosszú, vékony kürtféle volt, mit minden csapat előtt 15—20 ember fújt, közbe-közbe énekeltek, miből csak az egy Bozse szót tudtam kivenni. A gyalogság, tüzérség mind orosz volt, nagyon szőke, veres, magas emberek, a kozákok gyönyörűen termett nép, nagyrészt barna, hosszú, erősen sirozott hajjal, fegyverük hosszú dzsida, fekete nyéllel s igen rövid, vasba végződve, mi szíjjal volt a nyélhez erősítve, rövid kard és a kápába két pisztoly, a lovon úgy ültek, hogy ballábuk hosszan lelógott, míg a jobb a rövid kengyelbe fel volt zsugorítva. Ruházatuk kék, rövid kabát, gomb nélkül kapocsra, olyan nadrág eszima, a főveg ernyőtlen lepény alaku sapka, cserkesz kevesebb volt, középtermű, széles vállu, karsu emberek, a lovon úgy ültek, mint ha oda lettek volna nőve, öltönyük festői, zöld kabát, a mellen a töltény patron. Fővegük prémes, fegyverük rövid kard s pusba, voltak kevesen mozlímek is, ez volt Paskievits gárdája.

Időközben megérkezett a fővezér Paskievits, vele Konstantin Miklós császár fia, II-ik Sándor császár öcsese, az előbbi nagy utazó zárt kocsiban, míg a főherceg nyitott könnyű kocsiban, mindketten Erdélyi Vazul gör. kath. püspökhöz szálltak, pedig még akkor a rezidentia meglehetősen szűk volt, de azt hiszem Bémer püspököt mellőzték, mert ott lakott Görgei, pedig két hóval azelőtt Erdélyinél volt Kossuth és Bem. Megérkezett gróf Zichy Ferencz a császári főbiztos is, ki a »Sas« vendéglőbe szállt, de rövid időn tovább ment; egy adomát beszéltek akkor, úgy tetszett az nekünk, elmondom most.

— No de ilyet, hogy ezek a fellák még jól is akarjanak lakni! — ez sehogy sem fért a fejébe a hatalmas Daku Khánnak.

E pillanatban belépett az eunuchyk főcsauza: Tar Nauczsi Bimbasi és aranytálczán nagy pecsétet hozott be.

— Kitél küldetett ezen papironi irás? — kérdé tatárul és mogorván a nagy khán.

— A lázongó felláktól ó hatalmas khán! — válaszolá a bimbasi.

— Olvasd el, mert tudod, hogy az írott ákombákomhoz sohasem szoktak hozzá a szemeim. —

A bimbasi nagynehezen kislabizálta a levelet, mely tulajdonképpen a fellák aláztos kérelmét tartalmazta a hatalmas khánhoz, hogy kegyeskednék basáival és kavaszaival együtt megjelenni a fellák országos nagygyűlésén, ott ismert bölcsességével irányt adni a fellák nehéz helyzetének javítását célzó tanácskozásoknak és még inkább ismert ékesszólásával fényt és tekintélyt adni az egész Madzsarisztán javára szolgáló nagygyűlésnek.

Daku-khánnak egy részről hízelt az aláztos fellák hódolata, másrésztől bosszankodott hogy ismét ki akarják zavarni a semmittevésnek lázas tevékenységgel való csoportosításából.

— Menessék általad minden időbeli vesztegetési eljárás nélkül a mollák és imámok főkavasz, Vlasi-Khán, idehozattalása céljából! — mondá tatárul a nagy khán.

Mert tudjátok meg ti hitetlen gyaurok, hogy a keleti országokban a nagy urak minden portékájukat más-más szolgánál tartják. Külön kafedzsi hordja a kávék findzsát, külön csibukesi őrizi a csibukot stb. stb. Daku-khán pedig olyan nagy ur volt, hogy még az esztét is külön kavasznál tartotta. Ez a nevezetes Vlasi-khán volt, akit tehát hivatalánál fogva eszedzsinek is nevezhetünk.

Rövid idő múlva megjelent a szelámlükben Vlasi-Khán.

— Szálem álejkum, — ó nagy khán! —

— Alejkum! Kedves szögám és eszedzsín, majd Tar Nauczsi bimbasi, az udvari ennuchok főcsauza által elmondatik neked, hogy miért hivattattál. —

A bimbasi elmondta.

De erre már elsápadt a főkavasz és ily szókra fakadt:

— Ha azt akarod — ó nagy khán — hogy dicső hírnevedre homály ne boruljon, akkor ne menj el fellák nagygyűlésére, mert azok között sokan vannak, a kik a frenghi medreszekben (európai főiskolák) tanultak és különben is okos emberek. Te pedig nagy uram, mikor a képví-

Mikor gr. Zichy Szalontára érkezett, a piacra gyűjtötte a népet és így szólott: »Tudják kendtek ki vagyok én?« »Tudja a f... ne.« »Én gróf Zichy Ferencz császári főbiztos vagyok.« »Bánja a f... ne.« »Vegyétek le kendtek a kalapjokat.« »Vegye a f... ne.« Erre szétoszlottak, hát nem volt az igaz, lehült biz akkor még a szalontai hajdu vér is, de a kort jellemzi, hogy az nekünk így tetszett.

Ugy emlékszem aug. 18-a vasárnapra esett, ekkor volt a székesegyházban az első isteni tisztelet, mostani uralkodónkért, mi hálaadó »Te Deum« is volt, hogy a rend helyre van állítva, talán egyedül vagyok, a ki ott adstált; emlékszem ott voltak, Győrffy, gróf Haller, Junák kanonokok, egyszerű papra csak Dániel Imrére emlékszem, mikor a püspök elé menve a hajóba két oldalt fölálltunk, érkezett Paskievits és Konstantin közödtünk haladtak el Paskievits alacsony csaknem egészen kopasz, jelentéktelen kinézésű ember volt, őszbe csavarodó bajuszt viselt, meglehetősen embon pointal, melle tele érmekkel; Konstantin magas, karsu szőke fiatal ember, egész rövidre nyírott hajjal bajsza még akkor serkedezett, rendkívül érdekes éles finom metszetű arczczal birt, kék szemét gyanusan hordta körül, lesütött fejét hirtelen fölemelte, mintha gyanakodna, ez volt az egyetlen Romanou, kit Várad látott, utánnuk lőtt mintegy 200 különféle rangu tiszt, orosz, kozák, cserkesz, mortim, ennyi fajt még alig fogadott be a székesegyház, majd jött a püspök s kezdetét vette az isteni tisztelet, mit Paskievits az olvasó kanonok székéből hallgatott, mellette állott a főherceg, a magasabb

selők diványában azt a híres nagy beszédedet tartottad, úgy megerőltetted magadat, hogy most hasztalan nézek szét az ezredben, egy egészséges gondolatot sem tudok ott föltalálni. Mit fogsz majd ott csinálni, ha az okos fellák arra kérnek, hogy az ő siralmas helyzetük javítására fejtss ki eszméidet?! — — —

— Hm, hm! — mormogá tatáru a nagy khán.

— De van az én saját külön eszemben egy jó gondolat; — folytatá a fő-eszedzi — add a haragot és utasítsd vissza a meghívást.

Az észnek parancsa előtt még a nagy khának; meg kell hajolni.

Előhivatá tehát iródiákját és megíratta vele haragos levélben a felláknak, hogy köszöni, de — — — — — nem fogadja el a meghívást.

Régi arab föliánsokon olvastam ezt a két históriát és a morál mind a kettőben nem egyéb ó tisztelt publikum, mint hogy:

1. Ahol nincs, ott ne keress!

2. Hogy mind a két keleti államban — — — — — törökül mennek a dolgok.

U. i. Majd elfeledtem megmondani, hogy egy kis ezédulán még az is fel volt jegyezve, hogy a germanisztáni padisah azért megtartotta a nagy tengerészünnepet a török hajók nélkül is; valamint a fellák az ő országos gyűlésüket a nagy khán esze nélkül. Nix.

Karcolatok.

Bánffy itt, Bánffy ott, Bánffy nyilatkozatai, Bánffy programja, Bánffy új programja! — Mennyi »hühó«, persze ezuttal nem áll az, hogy »semmiért«, hanem az áll, hogy azért a »német« »interview«-ért! —

Meg is haragudtam — alaposan — Bánffy »helyett.« — Milyen rágalom, hogy »meginterview«-vol-tatta magát. — Hát hiszen ha ez igaz volna, »akkor« nem lehetett előre — »elkészülve« — s böles feleleteit a — készen tartott papirosról — le sem »olva-hatta?!« — — —

Különben pedig ha Bánffy az egész »interview«-val csak azt kívánta, hogy sokat beszéljenek és írjanak »róla« — mi tagadás benne — »ez a czélja« fényesen — sikerült!

Menynyit beszéltek és írtak! — Minden szavát gondosan mérlegre tették, kellően vegyelemeztek, jobbra is balra is csürték esavarták s kommentálták és kritizálták. — Világos, hogy ez mind csak olyan politikai »praktika«, melyhez én nem értek. — Majd én a kritikusokat fogom megkritizálni!

Legjellemzőbb tény, hogy a »leghibebb« lapok is — most ez egyszer — azazhogy mint rendszeren

rangu tiszték, a kispapok padjait foglalták el a többiek a szentélyben álltak, a polgári hatóságok hiányoztak, nemesak a templomból, de még akkor nem is léteztek.

A templom kíváncsi közönséggel telt meg.

Még egy egyházi ünnep volt ezalatt Váradon, de ez már orosz Miklós esár 25 évi uralkodásának ünnepét itt ülte meg az orosz hadsereg, mit egy ideig meg lehetett a kis piacról, de azután a Matulai — ne tudom most kié — ház ablakából néztem, a gör. kath. püspöki lak előtt volt egy emelvény és itt tartották a hadsereg papjai az isteni tiszteletet: az emelvényen állt Paskievits és Konstantin, a két váradai püspökkel, a kis piacson a gyalogság állott, s azt egészen megtöltötte, ekkor láttam őket diszben fővegyők, »picken hombe« zöld waffen rok és fehér nadrág, a kozák cserkesz lovasságtól már szóltam, itt még láttam dragoonost, ugyanolyan sisak, zöld kabát, fehér nadrág, térdig érő csizma; huszárok idomtalan széles tetejű esákó, dolmány, nem zsinór de posztó széllal bőven kihángva, magyar nadrág esizma; uhánusok, lengyel esákó, kék uhlánka, olyan nadrág, lándzsa sárga lobogócskával; feltűnő volt, hogy minden ezrednek egy színű lova volt, pej, sárga, szürke, vagy fekete, de egyszínű az egész ezred, a lovasság a Magyar-utezán, a kispiacson keresztül, a Kapuczinus-utezán s a nagypiaczon állott, itt voltak a többször üdvözlést tevő ágyuk is.

Az isteni tisztelet után következett az elvonulás, mit a vezér és főherceg az emelvényről néztek, a Matulai-ház felől kanyarod-

— a helyett, hogy — mint másnál — a legbővebb szótárnak teljes készletét kirakva, egetverő »dicsériádákkal« dolgoztak volna — meglehetősen hidegen és ridegen beérték azzal, hogy »konstatálják« a Bánffyban mindig ott lappangó — s most újból előtört — »erőt!«

Az ám! — igen — csakugyan — még én is láttam s meg is bámultam ezt az erőt — például — Csáktornyától — Nyitraig!! —

De már az egy kissé sok, hogy az »ellenzéki« lapok — tovább mentek — s a meginterview-volt Bánffyt — a világtörténet legnagyobb alakjai-val — összehasonlítani — merészkedtek.

S az összehasonlítás semmiképen sem akart — Bánffy »javára« sikerülni.

S ennek az »oka« — talán egy kissé — maga Bánffy! — — —

De a soknál is több, hogy egyik-másik »udvariatlanabb« lap — arra fakadt: hogyan lehet Bánffy csak egy napig is — ott a hol van? —

A legnaivabb kérdés. — Ennélfogva akár én is meg tudok róla felelni:

Minden országnak és nemzetnek, minden időben, olyan kormánya szokott lenni, amilyent — megérdemelt — s a milyenre reászolgált!

A józan szemlélő és gondolkodó — legutóbbi történetünk lapjain — megtalálhatja — a közel multban elkövetett — sok és nagy — bűneinket!

S a jámbor Bánffy — most — a gondviselés által reánk mért — vezeklésünk!! — — —

X.

Felelet a „Nagyvárad“-nak.

(Tegnapi szerkesztői üzenetére.)

A »Nagyvárad« tegnapi számának szerkesztői üzenetei között a nyilvánosság előtt is megadatott »kellő elégtétel«-re rövid feleletem az, hogy én a nyílt levelemben névszerint is megneveztem munkatárs helyzetében önmagam iránti kötelességből másként szövegeztetem volna a választ a szerkesztőséggel, mely szerintem akkor vallotta volna be megfelelőleg a szóban forgó »tévedést«, ha nem így föltételesen beszél: »Ha tévedtünk.«

Különben pedig a kaptam magán levélnek szigoruan megtartom magán jellegét míg csak az illető ur ellenkezésre nem szorít.

Egyébiránt látják következő napi azon ugy nevezett érdekes közlésük ismét teljesen valótlan volt, hogy még aznap reggel, midőn önök estére jelezték a nunczius érkezését, az ezen időben való érkezést teljes biztosra vették nálunk. De legalább ezen valótlan közlésért legálább egyenesen nem okoltak minket s talán csak az előző napi felültetését a közönségnek akarta enyhíteni valamelyik külső, vagy belső

dott föl előbb a gyalogság, a fővezér előtt minden század »hurraht« kiáltott, mit ő katonás üdvözléssel fogadott, azután a német utczára bekanyarodva mentek a táborba, hasonló rendben a lovasság, majd az ágyuk, a tüzérek égő kanócezzal.

A fegyelem az orosz hadseregbe erős volt és az brutális eszközökkel tartott föl; a gyalogság vonult át Váradon s láttam a mostani Karaguj-ház előtt, hogy egy katona kikapta egy a menetet nézőnek szájából az égő szivart szópókástól, azt meglátta egy tiszt s kardjával a legény fejéhez vágott, az orosz tiszték kardja vékony, egyenes pengéjű ugynevezett gyiklesső volt, ez lehetett oka, hogy a penge elpattant, mire a kardmarkolattal verte föbe, még a vér elborította; majd meg a »Sas« előtt láttam, hogy egy legénynek, — nem tudom mit vétett — a esondráját fejére hajtották, kimondhatatlanját ő maga tartotta fel és meztelen lábikráját kancsukával verték, a szegény kintzett csak tapogott előre, hátra; ekkor végeztek ki Rulikovszkit is, a mint a Pecze hidján át-megyünk jobbra volt — talán van is — a város major, balra az első ház, a tisztibörtön, itt volt fogva Rulikovszky, hajnalba vezették ki a »Bóné«-kuti temetőbe, ott lötték agyon.

Atmenőben a legénység nem volt a városba kvartélyozva, de jövet, igen, nálunk is volt 8, ezeket láttam érkezni, nagy kondérben hoztak nekik valami barna levét, ebbe uszkált olyan forma, mint a káposzta, majd elővettek egy vászonzaczkókból olyan félét, mint a komlispár, ez korpából készített kétszer sült volt

munkatársuk. Számoljon lelkiismeretével. Nekünk az az elvünk: Non licet facere malum ut eveniat bonum. Még jó ezélből sem szabad önmagában rosszat tenni. Hát még akkor, midőn a szóban forgó »jó« is olyan kérdéses.

Felszer Antal.

NAPTÁR.

— Április 21. —

Vasárnap. Róm. kath. F. i. Quasi modo. Prot. F. i. Anzelm. Gör. kel. ápr. 9. A. Eupszík. Izr. Nisan 27. Nap kel 4 óra 48 p., nyug. 6 óra 38 perc. Hold kelte 3 óra 24 p., nyug. 2 óra 59 p.

Ápril 21. A Biharmegyei Nemzeti Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

„ 22. Recht Sándor hangversenye.

„ 28. A nagyváradai szőlőbirtokosok közgyűlése.

„ 28. A polgári kör közgyűlése.

„ 28. A szépitési egyesület közgyűlése.

„ 29. A nagyváradai kereskedelmi kóroda-egyesület évi közgyűlése.

Május 1. A színi-idény megnyitása.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

Agliardi nunczius Budapesten.

A pápai nagykövet tegnap tette meg első politikai látogatását. Déli 12 órakor a kultusz-miniszteri palotába hajtatott, a hol Wlassics Gyula vállás- és közoktatásügyi miniszterrel közel háromnegyed óráig értekezett. A beszélgetés tárgyát főleg a magyar egyházpolitika képezte.

Agliardi reggel fél nyolczkor a papnövelde házi kápolnájában misét mondott az előljáróság segédkezése mellett.

Később a főváros papsága tisztelgett nála az intézet dísztermében.

Ott voltak: Bogisich Mihály budavári prépost-plébános, Vézinger Károly várapalotai apát-plébános, Ott Adám ujlaki plébános, Kirschhofer Károly ó-budai plébános, Lollek Lénárd lipót-városi plébános, Stieber Vincze teréz-városi apát-plébános, Tóthfalussy Béla erzsébet-városi plébános, Kanovics Béla Mór józsefvárosi apát-plébános, Kurz Vilmos ferencz-városi plébános, Bán Sándor a ferenczrendiek házfőnöke, Schaffer Jakab a jezsuiták házfőnöke, Lukács Viták kapuczinus gardián, Sirikesevics István a kapisztrán barátok provinciálisa, továbbá Vodicska Lajos, König Agoston, Sigmüller József, Ohaba János, Vayand Viktor, Czenner Lajos, Krizsán Mihály, Bundala János, Bleszkány Ferencz, Horváth Béla és Koday Gyula káplánok.

Pont tíz órakor lépett a terembe Agliardi pápai követ Cselka Nándor budapesti püspök,

Folytatás a mellékleten.

— bele hányták a lébe, s azt kanalizták; egy nem evett, beteg volt, kulaesa kupakjába töltött pálinkát, ebbe hamut és megitta, ez volt az orvosság; nem voltak inyenczek, ezt igazolja, hogy Debreczenben ettek dinnyét, Váradon tököt és a kettő közt annyi különbséget vettek észre, hogy a debreczeni dinnye érdekesebb, mint a váradai.

Sokat beszéltek akkor arról, hogy az oroszok velünk rokonszenveznek, a vérmes reményük már azt hitték, összefognak velünk, s úgy verjük ki az osztrákokat, hát annyi igaz, hogy az osztrákokat nem szerették. Még Váradon orosz volt, osztrák nem volt, csak úgy néha lehetett egy-egy tisztet látni. A »Zöldfában« orosz tiszték ettek, bement egy osztrák és leült, egy orosz tiszt kirántotta alula a széket, ebből párbaj lett, az orosz volt szerencsés, ellenfelét agyon lötte, a halott, a Körös mellett református iskolában volt kiterítve. Testvérem Lázár Vilmos hadtestében szolgált, a temesvári csata után elment Ohaba-Bisztráig, majd az Erdély és Arad megyei hegyek között Beében vergődött, Széplakon, — tenkei járás — az oláhok elfogták, s egy istállóban őrizték, tanakodva, hogy végezzék ki, szerencséjére Löwenhagen orosz tábornok jött, s kimentette, négy nap volt Hollódon az orosz tiszték vendége, azután besegítették Váradra, hol meglátogatta Podialkovszki uhlanus kapitány, ez előttem mutatta, hogy kardja nincs fenne, mert ő magyart nem öl meg.

Görgei ez időben mint fogoly Váradon tartózkodott, a Zöldfa-utezán lakott az Amánt-házban, a házigazdától hallottam, hogy igen

érseki helynök, Szakács Viktor érseki titkár és Demény Dezső szentszéki jegyző kíséretében. A papság lelkes éljenzéssel fogadta Agliardit, kihez Cselka Nándor püspök latin beszédet intézett.

Agliardi élénk éljenzéssel fogadott válasza után, melyben örömet fejezte ki a papságnak a szentszék iránti törhetlen hűsége miatt, Cselka Nándor egyenként bemutatta neki a jelenvolutákat, kiknek mindegyikéhez intézett egynéhány szívélyes szót. Agliardi azután ismételt éljenzés között lakosztályába vonult.

A pápai követ tizenkét óra után titkárával, Monsignori Montagninivel a kultuszminiszteriumba sietett, hogy meglátogassa Wlassics Gyula minisztert.

Innen visszahajtatott a papnöveldebe, ahol rövid pihenő után lakomához ült. Jelen voltak az ebédnél: Steiner Fülöp székesfejérvári püspök, Berger, Breznay és Bognár egyetemi tanárok, Komlóssy Ferenc kanonok, Wenzel Antal aligazgató, Kirschoffer és Bogisich plébánosok és a papnövelde előjáróságának tagjai.

Ebéd után Steiner Fülöp püspök bucsulátogatást tett a nagykövetnél, a ki rövid pihenő után Wenzel Antal, Bundala Mihály spirituális, Való és Purth prefektusok és Szakács szentszéki jegyző kíséretében az István-uton levő »Sacre coeur« intézetet látogatta meg. Itt a bejáratnál az apácák élén gróf Schafgotsch Marianna, az intézet főnöknője, Komlóssy Ferenc mint egyházi tanfelügyelő, Schieffer és Berger hittanárak fogadták. A nunciust a főnöknő francia nyelven üdvözölte és bemutatta az apácákat, a kikkel a nagykövet francziául és olaszul beszélgetett. Ezután a díszterembe ment, a hol egy fehérbe öltözött leányka gyönyörű fehér rózsákból kötött virágcsokrot nyújtott át neki.

A fehérbe öltözött növendékek ezután olaszul énekeltek. A nunciust ugyszólván minden növendéket megszólított és a szabatos feleletek nagyon meglepték őt. Megnézte az intézet helyiségeit, az épülfélfőben új templomot s a látottak és hallottak felett legnagyobb megelégedésének és tetszésének adott kifejezést.

Másfélórai időzés után az intézet kápolnájában rövid imát mondva a jelenlevőkre pápai áldást adott.

Innen az üllei-ut végén levő szent-István kórházba hajtatott, a hol Dulácska h. igazgató és Perignáz Inocentia főnöknő fogadták. A nunciust megnézte Janny Gyula főorvos sebészeti és Hochhalt Károly belgyógyászati osztályait és a kórház kápolnáját, hol többször megelégedését fejezte ki, majd a betegeket is megszólította s úgy reájuk, mint az apácákra pápai áldást adott. Az utóbbiakat szép szavak-

levért, kedvetlen volt, csak egyszer jött élénkebben haza, akkor lehetett, mikor Paskievits tudtára adta, hogy a czár megkegyelmezett; ott, hol most a Kohn boltja van, találkoztam vele, én is lesütött fejjel mentem, ő is, majd össze-ütköztünk, fölnéztem, azonnal reá ismertem, noha polgári öltönyben volt, de ki Görgeit egyszer látta, az nem feledte el, kivált azokat a szemüveggel is szuró acélszürke szemeket.

Igy volt az 1849. augusztusban; az Isten ne adja, hogy ismétlődjék. ○

A p r ó s á g.

Kaszárnya-stilus. Nézi a káplár az ujonczot, s így dörmög magában:

— Ugy lép ez az égi bundás, mint a bolha a papucsban!

Értik egymást. — Jaj te Bélus!... Az a kancsuk ember igazán csudálatra méltó egy teremtés. Nem igaz?...

— Szeretnéd ugy-e ha én is olyan lennék hogy annál könnyebben az ujadra csavarhass.

Palócz-furfang. Megállítja Gubodi Pál urat az erdőn egy vásott csavargó... hogy apja oda a pénzét.

— Hát akkor annak a másíknak mit adok?...

A csavargó hátra néz... ez alatt jól kupán törüli őt, hogy elesik.

— Ez az apró pénz. Kell még öreg is?

ban buzdította nemes hivatásuk további folytatására. Végül megköszönte az orvosok szives kalauzolását és a Gyep-utczában levő Ranolder-féle leánynevelő intézetbe hajtatott.

Itt Kurz Vilmos plébános latinul üdvözölte a nunciust, a ki röviden megköszönte a szívélyes fogadtatást. Ezután meglátogatta az apácákat, majd az egyes tantermeket tekintette meg. A díszteremben Rogger Viktoria növendék olaszul és Vaskovics Gizella francziául üdvözölte. Kurz plébános ezután szép beszédet intézett a nunciushoz, s megköszönte szives látogatását.

A lelkes beszéd mélyen meghatotta Agliardit, ki megköszönve a szívélyes fogadtatást örömet nyilvánította a tapasztaltak felett.

Innen már késő este haza hajtatott, a hol vacsora után lepihent.

Császka György kalocsai érsek, a ki tegnap este érkezett a fővárosba, ma titkára, Zindel pápai kamarás által kihallgatást kért a nunciustól, a ki délelőtt tíz órára tűzte ki a fogadás idejét.

*

Agliardi Nagyváradra hétfőn este érkezik a Budapest felől jövő 7 órai gyorsvonattal.

A káptalan részéről Winkler József ez. püspök és Winterhalter Antal apátkanonok Püspök-Ladányig a hétfői déli személyvonattal a nunciust elé utaznak.

A püspöki rezidenciában ma délelőtt fogják megállapítani a fogadás programját s egyéb részleteket, melyek a nunciust ittlétére vonatkoznak.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő listekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss ezégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

Agliardi nunciust érkezése.

Az utóbbi napokban kíváncsian várta Nagyvárad közönsége a hiteles értesítést arról, hogy a pápa követe csakugyan és mikor érkezik Szent-László városába, ahol Schlauch biboros-püspökünk a pápa méltóságához illően és szive sugallata szerint a legmelegebben igyekszik fogadni illusztris vendégét.

Tegnap délután a várvavárt távirat megérkezett. A »Tiszántul« külön kiadásban azonnal tudatta olvasóival az örömhírt, mely városszerte még nagyobb érdeklődést keltett a magas vendég iránt.

A fogadtatás részleteiről, — amennyiben azok lapunk zártáig megállapíthatók nem voltak — nem adhatunk még most tudósítást, de mindenesetre gondoskodni fogunk, hogy a közönséget ez iránt is kellő időben tájékoztathassuk. A vidéki előfizetők iránti való tekintetből a külön kiadás szövegét következőkben adjuk:

Budapest, 1895. április 20. (Saját tudósítónk távirata.) Agliardi nunciustnak nagyvárad utiterve véglegesen meg van állapítva. Budapestről Nagyváradra holnapután, azaz hétfőn az esti 7 óra 8 perczkor érkező gyorsvonattal jön.

Budapest szépsége által el van ragadtatva.

Igen óhajtja Nagyváradot láthatni és a biboros-püspököt saját otthonában üdvözölhetni.

* **A király a haditengerészet gyakorlatain.** A király fogadására — mint már említettük — Pólába nagy előkészületek folynak, úgy hogy a fogadtatás szokatlanul impozáns-

nak és lelkesnek ígérkezik. A város összes fogadói már bérbe vannak adva s már eddig is sok idegen érkezett a városba. Az idegenek túlnyomó része kénytelen lesz a hajókban, kávé- és sörházakban tölteni az éjszakát. Triesztből több hajó indul a »Monarch« vízrebocsátásának napján, május 9-én Pólába. Fiumeből is indul egy gőzös és pedig a »Póla«, a Magyarhorvát gőzhajótársaság gőzöse. A király, mint annak idején már jelentettük, vasutal és nem hajón, Trieszten át érkezik Pólába.

* **A Fehérvásárnap.** A gyermekkor egyik legkedvesebb napja. Őszülő hajfűrtökkel is élénken és kedvesen emlékszik vissza mindenki a boldog gyermekkor legboldogabb napjaira, mikor még minden gond nélkül élvezte az élet ártatlan örömeit. Az első áldozás napja, mikor először, igazán tiszta lélekkel járul a keresztény gyermek az Ur asztalához, magához veszi Üdvözítője tesét, ez a nap kétségkívül a gyermekkor egyik legboldogabb napja. Ős idők óta Fehérvásárnap az első áldozás terminusa. Nevét is onnét vette: az ártatlanság színétől. Városunkban is több helyen tartja ma az első áldozást, névszerint a várad-olasz plébánia-templomban (9 órakor) és a Nogáll-intézet kápolnájában (7 órakor); bizonyára mindenütt nagy közönség fogja nézni a gyermekvilág örömeit.

* **Tüvész emberhalállal.** Két rémes tüzeset történt a napokban. Az egyik Szent-Endrén.

Kis zsindelyes tetejű házban támadt a veszedelem. A Rein testvérek házának padlása tele volt szalmával és kukoricza szárral és ez a gyulékony anyag gyuladt ki valahogyan.

Mikor esti hét órakor a harangokat megkongatták és az épen estebédnél ülő lakosság ijedten futott ki az utcákra, terekre, akkor már lángokbn állott ennek a háznak teteje. Erős nyugati szél szította a tüzet és kis idő múlva már átsaptak a lángok a szomszédházak tetejére is. Az oltást rendkívül megnehezítette a vízhiány. A község férfilakossága buzgón segített oltani a tüzoltóknak, akik Pomázról és Sziget-Monostorról is kaptak segítséget. Egyszerre rémes kiáltások hallatszottak:

— Ég a székesegyház!

A szerb püspöki templomnak a teteje az oltár fölött tüzet fogott és nem telt el öt percz s az egész templom lángban állott. A székesegyház harangjai az égő toronyból óriási robajjal zuhantak alá s a templom remek csillárjai is leszakadtak a mennyezetről. Képek, miseruhák, sőt az evangéliumi állvány is bennétek a templomban.

Tíz óra felé végre lokalizálták a tüzet. A kár nagyságát eddig még nem állapították meg, de annyi bizonyos, hogy a templom egymaga huszonötezer forintnyi kárt szenved. Az elpusztult házak értéke a belevesztett ingóságokkal együtt ötvenezer forintra tehető. A károsult lakosság kétségbe van esve.

A tüvésznek sebesültjei vannak, a kik a városi kórházban fekszenek. Endrén monostori tüzoltónak egy leomló tűzfal a fejét zuzta össze, egyik szemét pedig kiütötte. Puskás János tüzoltó súlyos égési sebeket szenvedett, Kmepayer József tüzoltónak egyik lába törött el, Mednyánszky Lajos tüzoltónak pedig a jobb szeme égett ki.

A másik tüvészről írják; Nagy tűz pusztított Pál-László háza zalamemegei községben. A lángok hihetetlenül rövid idő alatt négy házat hamvasztottak el melléképületeikkel együtt. A tüvész olyan gyorsasággal harapódzott tovább, hogy mire észrevették, már mind a négy épület lángban állott. Ennek tulajdonítható, hogy mire segély érkezett, négy felnőtt ember és két gyermek a lángok közt veszett. A fából való épületek minden mentési kísérletet lehetlenné tettek.

* **Pápai konzisztórium.** Mint Rómából jelentik, a legközelebbi pápai konzisztórium június hó második felében lesz és ekkor egy osztrák érseket — dr. Kohn olmtzi érsek nevét emlegetik — biborossá fognak kinevezni

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** Tisza Kálmán Nagyvárad országgyűlési képviselője s Magyarországnak 15 éven át volt miniszterelnöke tegnap délután a 6 órai alföldi vonattal Nagyváradra érkezett. Tisza Kálmán érkezését tegnapelőtt levélben tudatta Cziffra Gerővel, a »Biharmegyei Nemzeti Casinó« alelnökével.

A pályaudvaron Tisza fogadására meglehetősen nagyszámu publikum gyűlt össze, kik között ott láttuk: Szunyogh Péter alispánt, Hlatky Endrét, a szabadelvűpárt elnökét, Hoványi Géza alelnököt, Örley Kálmánt, Szabó Józsefet, Wertheimstein Alfrédet, Pallay Lajost, Sal Ferencz polgármestert, Cziffra Gerőt, Mezey Mihályt, dr. Konrád Márkot, stb.

Tisza Kálmán a pályaudvarról először lakására ment, azután a Biharmegyei Nemzeti Casinóba, hol a tagok a szokottnál nagyobb számban jelentek meg tegnap este az »öreg generális« tiszteletére, ki igen jó színben volt s mosolyogva fogadta az üdvözléseket. A történelmi hűség kedvéért megjegyezzük, hogy ezáltal is abban az ő örökös egyszerű szürke ruhájában volt felöltözve.

Csakhamar leült egy sarok kártya-asztalhoz a nagyteremben s hosszabb ideig tarokkozott Hoványi Gézával, Szunyogh Péterrel és Pallay Lajossal. Mellé telepedtek még kibiczedni Markovics Antal tenkei országgyűlési képviselő és Faliczky Viktor.

Este 8 órakor Tisza Kálmán tisztelői kedélyes vacsorára gyűltek össze a fő-utcai »Bazár«-vendéglőben, hol a társaság éjjeli fél 11 óráig maradt együtt a legjobb hangulatban, a mikor Tisza Kálmán kihajtatott a pályaudvarra s az éjjeli 11 órai vonattal Budapestre utazott.

* **Tanyai multságért egy láb.** Halason egy tanyai táncmultságon Huszti János kiment a táncz helyiségéből s egy mellék helyiségben udvarolgotott egy leánynak. Karácson János, egy másik legény, meglepte az ifjú párt, lekopott a szegről egy puskát s noha figyelmeztették, hogy vasdarabokkal van megtöltve, közéjük lőtt. Patkószögek, vasdarabok voltak a töltényben, amely Huszti János felső lábcsontját találta. A fiatal ember vérmérgezést kapott s életét csak az mentette meg, hogy az orvosok a lábát amputálták. Karácson ellen az eljárást megindította a bíróság.

* **Express Budapestről Fiuméba.** A kereskedelemügyi miniszter rendeletére a magyar királyi államvasutak igazgatósága expresszvonatokat rendszeresít a budapest-fiumei vonalon. Az új expresszvonat a legnagyobb kényelemmel lesz berendezve s csupán néhány első osztályu waggonból fog állani, de ezenkívül hozzákapcsolnak egy étkezőt, illetőleg szalonkocsit. Az expresszvonat reggelenként hét órakor indul el Budapestről, s este érkezik Fiuméba, úgy, hogy az utasok az egész utvonalat, de kivált a Karasz-hegységet jól fogják látni. A jelenlegi gyorsvonatnak épp az a hibája, hogy úgy az odamenetben, mint a visszajövetben éjjel haladnak át a Karszton. Az új expresszvonatok az egész utvonalat, melynek hosszassága több mint hatszáz kilométer, a megállási időket beleszámítva, tizenhárom óra alatt fogják megtenni.

* **Jótékony báró a gyermekekért.** Báró Königsvarter Herman jótékonyágának ismét egy újabb tanujelét adta. Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester kezeihez újból egy 5000 frt-ról szóló takarékpénztári könyvet juttatott a gyermekórához alap gyarapítására.

A levél tartalma a következő:

Nagyságos kir. tanácsos Polgármester ur!

Azok a szomorú napok, melyeket felejthetetlen kis Sándi fiunk betegeskedése és elhunytá alatti feleségemmel együtt átszenvedtünk, fájdalmasan ismertették meg velünk a beteg kisdedek szomorú állapotát.

Mily kínos lehet még azon beteg gyermekek helyzete a kiknek szegény szülei a legszükségesebb orvoslást és ápolást sem képesek nyújtani?!

E fájó érzéstől vezéreltetve, engedje meg Nagyságod, hogy a magam és feleségem részéről ötezer (5000) forintot azon kéréssel juttassak Nagyságod kezeihez, hogy azt a Nagyváradon mielőbb felállítani melegen óhajtott »gyermekkórház« alapja javára elfogadni s felejtellen kis fiunk emlékére »Königsvarter Sándi alapítványa«-ként kezelteni méltóztassék.

Mely kérésem után vagyok Nagyságod őszinte tisztelője.

Báró Königsvarter Herman.

Csupán azt jegyezzük meg e levélre, hogy nemesak a jelzett fájó érzés, hanem nemes szíve, kitünő emberbaráti szeretete is vezette báró Königsvarter Hermant, a ki jótékonyágának már oly nagyon sok tanujelét adta. Hiszen, hogy többet ne említsünk fel, ugyancsak a »Gyermekkórház« alapja javára nem régen már 5000 frt alapítványt tett.

* **Erzsébet főhercegnő balesete.** Stefánia özvegy trónörökösne leánya, a kis Erzsébet főhercegnő komoly veszedelemben forgott. A főhercegnő ugyanis — mint Bécsből írják — sétakocizást tett s kocsikázás közben a fogata elé fogott egyik ló elbukott. A kocsis szerencsére nem fordult fel s a főhercegnő az őt kísérő udvarhölgygyel kiszállt a kocsiból és gyalog ment a Hofburgba.

* **Bolondok királya.** Egy vitakozás alkalmával A. ur kifakadva szölt B-hez:

— Hiszen ön valóságos bolondok királya!

— Báresak az volnék! Egyetlenegy királynak sem volna annyi alattvalója, mint nekem.

* **Kevesebb dolguk lesz a tanügyi hatóságoknak.** A kereskedelemügyi miniszter egyetértőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel elhatározta, hogy a statisztikai adatok egybeállításának munkáját a tanügyi hatóságoktól elveszi s az orsz. statisztikai hivatal bízta meg a közoktatásügyi statisztikai adatok részletes tervének elkészítésével s e czélből dr. Víznekér Antal miniszteri fogalmazó a napokban iformációk megszerzése végett Nagyváradra fog érkezni. E leiratot tegnap Nagyvárad összes tanintézetei megkapták.

* **Örült bosszu.** Salgótarjánról írják: Egy részeges gyári munkás alaposan becsudálkozva tért haza. Szeretett hitestársa nem a legbarátságosabban fogadta, pörölni kezdett a kaptos férjeurával. A férj valószínűleg nem nagy barátja szószaporításnak, mert feleselés helyett alaposan eldöngötte a menyecskét. — Az aszszony birkózott egy ideig a férjével, de mikor látta, hogy mindenképpen ő huzza a rövidebbet, pokoli gondolata támadt. Fájdalmat akart okozni a férjének cserébe a verésért, hát felkapta a kulacsot s olyat vágott 5 éves kis leánya fejére, hogy az rövid haláltusa után kiszendvedett. A gyilkos anyát letartóztatták.

* **Mikor a fiu vetélytárs.** Komikus históriát pletykálnak S.-A.-Ujhelyben. G. Izsák, a gazdag regalebérlo beleunt negyedszázadig hű életpárjába, el is vált tőle, hogy elvehesse a szép R. Fanni trafikos kisasszonyt. A szülők két kézzel kaptak a gazdag, pár vénhedt Romeón s meg is indult hamarosan a násznép a sátor alá. A sátor előtt azonban igazán nem várt jelenet következett. A vőlegény 28 éves fia, kikapta atyja karjából Fánikát, illedelmesen meghajtotta magát az elképedt ur előtt s hebegve kérte boldogságukra az atyai áldást a vőlegénytől. Miután a derék fiu alapos leleplezéseket sugdosott tántorgó atyja fülebe, az öreg G. kiterjesztette kezeit s ráadta a mosolygó párra atyai áldását. Aztán mélyen megilletődve a különös eseményen, végig nézve a neki készül lakodalmat, mint násznép, majd magához térve, újra megkérte s meg is kapta 25 évig hű Rebekája, elvált felesége kezét.

* **Olesó az ember-élet.** Nap mint nap érkeznek hírek a ország minden részéből, hogy most egy kis gyermek összegett, majd egy

másik a vízbe fulladt, a harmadik szintén magára volt hagyva és a vétkes gondatlanságnak esett áldozatul. A napokban Nagykéren bonczoltak egy gyermeket. Csak másfél éves volt midőssze. Meg kellett neki halni, mert magára hagyták a kis testvérével, aki leforrázta. — Bohus Illésné tépte a haját, de azzal nem lehetett a kis porontyot feléleszteni. A bonczolást Ember vizsgálóbíró jelenlétében dr. Sztachó Dezső és dr. Rózsa Mór nagyváradai orvosok eszközölték, akik — fájdalom — pár hét alatt már a negyedik hasonló eset miatt voltak künn hivatalosan ezen a vidéken. A magukra hagyott szegény gyermekek ügyében kellene valami állami okos intézkedést tenni, mert azzal, hogy a szegény anyját megbünteti a törvény, nem lehet megmenteni a pusztuló gyermekeket.

* **Slatin bej megmentőjét kivégezték.** Egy kairói távirat arról ad hírt, hogy Wotelegel Achmed kereskedőt, aki Slatin bejt a szökésben elősegítette, a máhdi utódjának, a kalifának parancsára kivégezték. A derék ember ugyanis, mikor Slatint elvitte Matammuba, azonnal visszatért Omdurmanba. De vesztére, mert Slatin feleségei, akiket fejükre szoritott tüzés abronsokkal vallattak, elárulták, hogy ő járt utoljára a palotában. Erre Achmedet rövidesen elítélték, kivégezték, házat elégették s nejeit és gyermekeit rabszolgáknak eladták. Achmed tekintélyes kereskedő volt, aki csak a mult nyáron jött Sudánból Kairóba.

* **A szomszéd szeretete.** Szegeden Kurucz István hét esztendőes fiaeskáját átvitték a szomszéd tanyába Sárkány Istvánék, akik a gyermeket nagyon szerették. A gyermek beférkőzött valahogy a kamarába, ahol temérdek bort és pálinkát ivott meg. A kis korhely hirtelen megbetegedett a sok szeszes italtól, mire Sárkányék kivitték az istállóba anélkül, hogy szüleit értesítették volna. Ott haldoklott a szerencsétlen gyermek, s amikor az édes anyja véletlenül átment e tanyára, végvonaglásban találta. Az orvos már nem segíthetett rajta.

* **Az iparos menház pályázata.** Az ipar-testület által építendő menházra kiírt pályázat e hó 22-én hétfőn délelőtt jár le, mely napon este 5 órakor a pályázatok az érdekelt felek előtt az e czélra kiküldött bizottság által felvonnak bontatni s az eredmény az e hó 25-én tartandó előljárói ülés elé fog terjesztetni. Ezen előljárói ülésen fog elhatározatni, hogy az építkezés, mely a jóváhagyástól 14 nap alatt megkezdendő; mire fog bízni. Ezen menház felállításával a testület előljárósága díeséretre méltó nagy dolgot fog cselekedni, melyért méltán megilleti az elismerés.

* **Jókor!**

— Igaz, hogy B. meghalt?

— Igaz biz' a, leesett a második emeletről s egyszerre szörnyet halt.

— Bizony teljes életében vigyázatlan volt ő kegyelme, de tudom, hogy most majd észére tér...

* **A halott és özvegye.** Triest környékén egy kasztvidéki helyiségben a földrengés alatt különös szerencsétlenség történt. Egy paraszt feküdt a ravatalon, körülveve égő gyertyáktól. A földrengés folytán a gyertyák fölfordultak s a koporsó megmozdult. A halott özvegye ennek láttára annyira megijedt, hogy megőrült.

* **Kéményseprők vél. ménye nélkül nines felülvizsgálat.** Az építkezők figyelmébe ajánljuk e sorokat: Miután a már bevezetett építkezések felülvizsgálata alkalmával az ezt teljesítő bizottság nem rendelkezik oly eszközökkel, hogy a kémények alapos megvizsgálását eszközölhesse, már pedig a kémények szabályszerű építése tűzbiztonsági szempontból felette fontos: ez okból az építkezésekre felügyelő bizottság ez uton hívja fel mindama építetöket, kiknek felépítése házaik felülvizsgálatra várnak, hogy a

felülvizsgálatra várnak, hogy a felülvizsgálatra való jelentkezés előtt kéményeiket az illető kerületbeli kéményseprővel vizsgáltsák meg és az ennek megtörténtét a bizottság előtt megfelelően igazolják, mert különben a felülvizsgálat teljesítettnek nem fog.

* **A vonat kerekei alatt.** Poprád-Felka és Szepes-Szombat között borzasztó vasuti szerencsétlenség történt még nagypéntek éjjelén, melyről a következőket írják: É hó 12-én éjjel Poprád-Felkáról egy magányos lokomotív indult Szepes-Szombatra. A mozdony indulásáról az összes, e két állomás közt fekvő órházakat értesítették. Bartos vasuti őr azonban a jelzést nem vette észre s így a pályát elzáró sorompók nyitva maradtak. A mozdony teljes sebességgel iramodott s éppen abban a pillanatban, amikor a sorompóhoz közeledett, lassacskán ballagva, egy szekér haladt fel a pályatest átjárójára. Borzasztó jelenet következett be ekkor. A mozdony nekiment a szekérnek és felborította. Néhány jalkiállítás hallatszott, melyet azonban a recsegés-ropogás zöreje fölfülmult. A mozdonyvezető ellengőzzel nyomban megállította a mozdonyt, de már késő volt. A lovakból szétszagattott hústömegek hevertek a sineken s a szekér izzé-porrá tört. A mozdonyvezető és a fűtő megdermedtek e látványra s csakhamar lámpásokkal vizsgálták át a veszedelem színhelyét. Megborzadva látták, hogy az állatöröcsök és szekértörödékek között két idomtalan, megcsontított emberi holttest is van. A mozdony fűtőjére és a kiabálásra Bartos, az őr is felébredt és kiment. A mozdonyvezető, mikor az őrt megpillantotta, hajánál fogva egy lemetszett emberi fejet emelt fel s odamutatta neki:

— Nézze, nézze, ezt maga okozta, a miért nem zárta el a sorompót!

Ezután a mozdony kerekeiről leszedték a husfoszlányokat s a gépész és a fűtő a mozdonyon tovább mentek Szepes-Szombatra, ahol a szerencsétlenségről rögtön jelentést tettek. — Az elgázoltak — állítólag — szepes-szombati emberek voltak egy gazda és kocsisa, a kik egy közeli faluból hazafelé tartottak.

* **Politizáló katonatisztek.** Konstantinápolyból írják: Általánosan ösmeretes, hogy a görögországi aktív katonatisztek az új választási rendszer értelmében képviselőkké is választhatók. Ez igen káros befolyással van a hadsereg erkölcsére. Egy legutóbb történt eset is illusztrálja a hadseregnek demoralizált állapotát. Az athéni újságok hírei szerint ugyanis Karakriszto hadnagy é hó elején agyonlőtte magát. Tettének oka az volt, hogy a képviselőjelöltek sorába nem vették föl, holott ő e célra már előzetesen kiadott 22,000 forintot, a melyet a század pénztárából sikkasztott el.

* **Közkutaink szaporítása.** A vízvezeték építését vezető bizottság tegnap délután 4 órakor ülést tartott. Jelen voltak: Bordé Ferencz elnök, Buseh Dávid, Szeghalmy Bálint biz. tagok, Nagy Lajos jegyző. Tárgyalás alá vették azon kérdést, hogy az alkalmazott 3 rendszerű közkutak közül melyik rendszernek a véglegesítésére lesz a legmegfelelőbb hely. Megfelelőbbnek találták a nagypiaczterén a kereskedelmi csarnoknál alkalmazott injektor szerkezetű szelepkutat, melyet Farkas Kálmán kir. főmérnök is helyesnek talált. Ebből egy kut teljesen felszerelve 156 frt, 42 közkut 6552 frtba kerülne. Egyidejűleg a bizottság az elnök indítványára kimondta, hogy részint a vízvezetéki víz használatának minél szélesebb körben való elősegítése, részint a vízpazarlás megakadályozása céljából, minél több utcán több közkutak felállítását tartja kívánatosnak, minél fogva utasította a főmérnököt, hogy mielőbb terjesztszen be javaslatot, hogy a megállapított számú közkutakon felül mely utcákba volna még célszerű közkut felállítása.

* **Istentisztelet esendőri fedezettel.** A brassómezei Rózsnyó községből írják a »Kolosvár«-nak, hogy furcsa istentisztelet volt ott husvét vasárnapján. Minthogy az ellenpárt hi-

vei zöld esütőtökön nem engedték meg, hogy az ujonnan választott és beigtatott pap istentiszteletet tartson, sőt verekedésre is került a dolog, husvét vasárnapra esendőrieket kértek, a kik az új lelkiatyát jogai gyakorlásában megvédelmezzék. A négy esendőri jelenléte tényleg annyira megdöbbentette a lakosságot, hogy az istentiszteletben ezáltal semmi hiba sem esett. — Hasonló eset történt Nyitrán, ahol a körmeneteket esendőrieket kísérte, állítólag azért, nehogy a képviselőválasztás izgalmai által feltűzött felekezetek között összeütközés történjék. Ilyen ez a szabadelvű világ

* **Veszélyes jutalmazás.** Hallom Miska, hogy restségért és hanyagságodéért becsületesen kikaptál a tanítótól! Igen jól van ez így! Most vidd el azonnal ezt az üveg jó bort a tanító urnak s nevében is mondj neki köszönetet a megérdemelt büntetésért.

— Nem, papa, azt nem teszem! mert ha a tanító ur ezért egy üveg bort kap, akkor mindennap háromszor fog megverni!

* **A zárszámadás helybenhagyva.** Nagyvárad város pénz- és gazdasági bizottsága tegnap délután ülést tartott, melyen Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester elnökléte alatt Papp János és Bordé Ferencz tanácsnokok, Hegedűs Géza főpénztárnok, Ragány János főszámvévő, Busch Dávid főmérnök, Weidlich István és Löblé Henrik biz. tagok s Komlóssy József aljegyző voltak jelen. Az ülés tárgyát, mint jeleztük az 1894. évi zárszámadások képezték. Bordé Ferencz tanácsnok mint szakelődő ösmertette a házi pénztárt, valamint az abban kezelt egyes alapok és alapítványokra vonatkozó számadásokat s azok minden észrevétel nélkül elfogadtattak. A számadások a törvény rendelkezéséhez képest 15 napi közszemlére lesznek kitéve s azután a tanács mint állandó választmány s a közgyűlés veszi tárgyalás alá.

* **Bodánszky kitüntetése.** Nagyváradról egyetlen iparág sem keltett az országban olyan figyelmet, mint a kocsigyártás. Bodánszky Lipót, ki évek hosszú során keresztül mindig lépést tartott ezen iparág fejlődésével, a napokban azon kitüntetésben részesült, hogy a kereskedelmi miniszter megbízásából a Budapesten székelő m. kir. országos posta- és távirtdaró gazdasági hivatal a napokban levelet intézett hozzá, melyben arra kérte fel, miszerint tervezzen a milléniumi kiállításra egy új két kerekű, egy lóra alkalmas postakocsit. A főczél az volna, hogy a taliga Wertheim-féle lakattal elzárható tartályllyal bírjon, amelyben a pénzes levelek és értékesebb kisebb terjedelmű küldemények foglalhatnak helyet. Az említett hivatal megkeresésében elmondja még az irányelveket, melyek szerint az új szerkezetű jármű tervezendő lenne és kiterjeszkedik arra is, hogy minő legyen a színe, meg a súlya és végül kérdi, hogy mennyiért csinálná azt meg Bodánszky. Az öreg ur — mondanunk sem kell — nagyon megörült a kitüntető levélnek és bár tisztelettel fogadta a gazdasági hivatal utbaigazításait, de azért mégis másképen és sokkal praktikusabban igyekszik megoldani az új postakocsi kérdését. — Biztosra vesszük, hogy Bodánszky az ezredéves kiállításon is megállja a helyét és tetszéssel fog találkozni gyártmánya, mely most is széles körben kitűnőnek van elismerve.

* **Doronggal akarta leverni a bírót.** Nagy ribilliót csinált Melykut bácsmezei községben Kollár Imre tanyai gazda. Tilosban érték a birkanycját s behajtották a község házához, s Balogh László bírót nem akarta kiadni. A dübbe jött gazda hatalmas akáczoronggal berontott a tanácskozó terembe s a gyűlés szemeláttára agyon akarta verni a bírót. Az esküdtek meg a rendőrök rávetették magukat a garázda emberre, de csak hosszas küzdelem után tudták megkötözni.

* **Szegedi ember halála Braziliában.** Szomorú kis levelet hozott a posta Schulmann Fülöp szegedi könyvelőnek. Braziliából értesítették, hogy sógora, Kürti (Kohn) Miksa a ki szegedi születésű, Santosban meghalt. Kürti ez-előtt három évvel nősült és akkor ment ki fiatal feleségével a tengerentútra családi tüzhelyet alapítani. Pavloban csakhamar állást ka-

pott egy gyárban, de feleségének betegeskedése miatt az orvos levegőváltozást ajánlott nekik. Kürtiék utra is keltek, de mire Santosba értek, akkorra már a férj is beteg lett és másnap, midőn az asszony felébredt, rémülve vette észre, hogy férje — halott. Az asszony most teljesen el van hagyatva s keserűen panaszkodik leveleiben szomorú sorsa felett. Szegeden gyűjtést rendeznek az idegenben nyomorgó fiatal özvegy javára.

* **A házalás rendezése.** Mint egy könyv-matos jelenti a keresk. miniszteriumban a házalás korlátozásának kérdésével foglalkoznak, mert különösen a felső magyarországi gyolcsos házalók, a kik az áruikat majdnem kizárólag Morvaországból szerzik be, nemcsak az alföldi kereskedőknek, de általában a magyar iparnak igen nagy ártalmára vannak.

* **APRÓ HIREK. A király látogatásai.** Bécsből jelentik, Ő felsége megtekintette az ujonnan restaurált skóttemplomot. Negyedőrai tartózkodás után Ő felsége a Farenz-rendiek ugyancsak ujonnan restaurált templomához hajlatott és ezt is megtekintette. — **Vád alá helyezett főkapitány.** Zombor szab. kir. város tiszteletbeli főkapitányát dr. Nikolics Györgyöt a legutóbbi képviselőválasztás alkalmával elkövetett hivatalos hatalommal való visszaélés miatt a kir. kuria vád alá helyezte. — **A ki a czárnéba szerelmes.** Az orosz császári gárda egy fiatal, snájdig tisztjének öngyilkossága keltett nagy feltűnést Péterváron. A gárdatiszt, ki a legelőkelőbb orosz főúri családok egyikének sarja volt, revolvergolyót röpített fejébe és egy anyjához intézett hátrahagyott levelében azt írja, hogy az örültségig beleszeretett az ifjú czárnéba és így a halálánál nem maradt egyéb, mint annak választása.

* **DIVAT. Női felöltő minden magyar hölgy eszménye:** szép női felöltő legújtanysabban csakis a legjobb hírnévvel bíró **Neumann I. Mihály** Nagyvárad-Olaszi, Léway-palota Biharvármegye kizárólag legnagyobb kész női felöltők áruházában szerezhető be. **Szolid alapra fektetve,** gyári szabott árak minden darabon láthatók, árenengedmény nem létezik, a tulfizetés ki van zárva.

Nagyvárad város polgármesterétől.

7170/1895.

Hivatalos értesítés.

Nagyvárad-város házi pénztára a házi pénztárban kezelt alapok és alapítványok, továbbá a kövezetvám alap 1894-ik évi bevételai és kiadásairól szerkesztett zárszámadás a tanács és pénzügyi szakbizottság alulírott napon tartott együttes ülésében megállapítván, az 1883. évi XXI. törvényezikk 17. §-a rendelkezéséhez képest 1895. évi április hó 20-ik napjától, 1895. évi május hó 4-ik napjáig bezárólag 15 napi közszemlére a városi számvévi hivatal helyiségében kitétetni rendeltetik.

Miről a város közönségét azon felhívás mellett van szerencsém értesíteni, miszerint a zárszámadást és azokra vonatkozó okmányokat a város adófizető polgárai közül ezen határidőben bárki megtekintheti és ellene észrevételeit az 1895. évi május havi rendes közgyűlés határidejét megelőzőleg 5 nappal a városi tanács, mint állandó választmányhoz írásban beadhatja.

Kelt Nagyváradon a tanács és pénzügyi szakbizottságnak, 1895. évi április hó 20-ik napján tartott együttes ülésében.

Sal Ferencz,
kir. tan. polgármester.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás n.-várad kerületi bizottságától.

42—1895. sz.

Felhívás

Nagyvárad és Biharmegye áldozatkész közönségéhez!

Az ezredéves kiállítás rendezésének nagy és hazafias munkájánál a nemzet minden egyes tagjára az az elengedhetetlen kötelesség hárul, hogy erejéhez és képességéhez mérten mindent elkövessen arra nézve, hogy a nemzeti becsület védelmére alá adott, ezen nagyszerű és hazafias

szándék minél tökéletesebb alakban valósulhasson meg.

A Nagyváradi és Biharmegye törvényhatóságoknak területére kiterjedő hatáskörrel szervezett kerületi bizottság az ezredéves kiállítás imponáló megvalósulása érdekében megalakulása óta lankadatlan buzgalommal és kitartó fáradozással mind e mai napig arra törekedett, hogy a hatásköre alá tartozó terület, mely a nagy nemzeti eszméknek mindenkor alkalmas talaja volt, az ezredéves országos kiállításon is úgy legyen képviselve, hogy az egyaránt méltó legyen önmagunkhoz és méltó a nagy nemzeti ünnepélyhez.

És habár a kerületi bizottság komoly törekvésének a rendelkezésére álló eszközökhöz mérten elvitázhatatlan és mindenestre figyelemre méltó eredményei vannak, kétségtelen az is, hogy ezek az eredmények nem elegendők arra, miképp Nagyváradi és Biharmegye iparát az ezredéves országos kiállításon méltóan képviseljék.

Minthogy pedig a kerületi bizottságot eddig szerzett tapasztalatai arról győzték meg, hogy a mai, különösen a hatásköre alá eső területen immár akuttá vált, nyomott közgazdasági viszonyok következtében számos, bár képzett iparos a kiállítási költségek miatt tartózkodik a kiállításon való részvételtől, — elhatározta, hogy ezen iparosoknak az ezredéves országos kiállításon való részvételét anyagi támogatás által teszi lehetővé.

E végből szervezte a kerületi bizottság a tisztelettel alulírott bizottságot, mely Nagyváradi és Biharmegye mindazon tényezőihez és egyéneikhez, a kik a nagy nemzeti szándék megvalósítását óhajtják és annak megvalósításáért áldozatot hozni tudnak és akarnak, azon tiszteletteljes kérelemmel fordul, hogy bármily összegű adományaikkal tegyék lehetővé a kerületi bizottság azon nemes szándékát, miszerint az általa eddig is jelentékeny számban anyagi támogatással segélyezett iparosokon kivül még számos, érdemes, segélyre váró iparosnak is lehetővé tétessék az ezredéves országos kiállításon való részvétel, s ez által a kerület teljes és előnyös képviseltetése.

Az adományok a pénzügyi bizottság következő tagjainál elhelyezett gyűjtőívben jegyezhetők, u. m. dr. Beóthy László főispán, Nagy Lajos a gazdasági egylet alelnöke, Sipos Orbán tanfelügyelő, Szabó József a gazdasági egylet elnöke, Jankó József kereskedelmi és iparkamara elnöke, Weingärtner Andor a gazdasági egylet titkára és dr. Sarkadi Lajos a kereskedelmi és iparkamara titkára.

Nagyváradon, 1895. április hó 20.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás nagyváradi kerületi bizottság

„Pénzügyi bizottsága.”

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

Ince Lajos ur az ipartestületi elagottak részére emelendő menház építési költségének fedezésére általa kegyesen felajánlott egy száz forintot Bertsey György testületi elnök ur utján kezünkhöz juttata, mely nemeslelkű adományt elhelyezés és megőrzés végett átvettük és a szívélyes adakozónak hálátelt szívünk köszönetét nyilvánítjuk.

Nagyvárad, 1895. április hó 20-án.

Medveczky Dezső,
jót. biz. jegyző.

Csobánczy Antal,
jót. biz. pénztárnok.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 8-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

TANÜGY.

A nagyváradi kerületi tornaverseny programja.

— 1895. június hó 4. —

1. Gyülekezés és kivonulás a versenytérre. 2. Felvonulás és felállítás. 3. Ének (Hymnus) egy szólamban. 4. Bemutató szabadgyakorlatok. 5. Katonai rendgyakorlatok. 6. Futások. 7. Szergyakorlatok nyújtón és lovon. 8. Súlydobás és korlát. 9. Magas ugrás és magas rudugrás. 10. Távol ugrás és távol rudugrás. 11. Kötélhuzás. 12. Játékok. 13. Ének (Szózat) egy szólamban. 14. Eredmények kihirdetése, jutalomosztás és elvonulás.

Részletes ismertetés.

1. Gyülekezés és kivonulás a versenytérre.

Az összes működő növendékek, a nagyváradi kath. főgymnázium nagy udvarán, reggel 7 órakor gyülekeznek s az intézetek létszámának lefelé menő sorrendjében, jelző-táblával, lobogóval sorakoznak. Innét a »kettős rendekbe jobbra!« fővezénylet után, a szakaszok »kettős rendek jobbra át« vezényszóval a meneteléshez kettős rendekbe fordulnak s adott jelre, katonazene mellett, az Uri-utcán, Főutcán, Kishidon, Szent László-téren, Kert-utcán keresztül a Rhédey-kert melletti tornatérre vonulnak.

2. Felvonulás és felállítás.

7 óra 50 p. megérkezés a versenytérre. Az összes növendékek katonazene kíséret mellett a versenytérre kettős rendekben körül lépnek. Az előre kijelölt pontokon az »oszlop balra«, fő- és a »balra arc« szakaszoknál eszközölt vezényletre a versenytér 1., 2., 3., u. térrészen arcvonalban fordulnak s rövid lépésben előmenetelnek a megállításig. (Kívánatos, hogy 20 ifju képezzen egy szakaszt.)

3. Ének.

8 órakor az összes ifjuság katonazene mellett egyszólamban éneklő a Hymnus első és második versét. Ezek után a szélső oszlopok jobbra-balra vonulnak a kijelölt helyekre. Megállás után a szakaszok 1-es és 2-ösökre újra beosztatnak. »Kézfogás! sornytás« jobbra, balra — középső oszlopok esetleg két oldalra »indulj!« vezényszóra a szakaszok ütemszerű oldallépéssel a jelzett irányban egész távolságra sort nyitnak. »Karakat le!«

4. Tornagyakorlatok.

a) Szabadgyakorlatok, 9 óra 10 perc. b) Katonai gyakorlatok, részben 8 óra 30 perc, részben 8 óra 40 perc. c) Futások, 8 óra 50 perc, sorakozás. 9 órakor első indulás. d) Sztornázás, 9 óra 30 perc. e) Súlydobás és korlát, 10 óra. f) Magas ugrás és magas rudugrás, 20 óra 30 perc. g) Távol ugrás és távol rudugrás, 11 óra. h) Kötélhuzás, 11 óra 30 perc. i) Tornajátékok, részben 11 óra 50 perc részben 12 óra.

5. Ének.

A szakaszok az első felállítás mintájára hármas oszlopokba sorakoznak. Együttesen éneklők a szózatot katonazene kísérettel.

6. Befejezés.

A verseny eredményének kihirdetése, esetleg az egyéni versenyek jutalmazása. Azután hazavonulás, elől a legfőbb győzelmet aratott intézettel.

EGYLET.

Meghívás.

A »Biharmegyei nemzeti kaszinó« összes tagjai, az 1895. évi április hó 21-ik napján d. u. 4 órakor az egylet helyiségében tartandó évi rendes közgyűlésre, — tisztelettel meghívotnak.

A gyűlés tárgyai:

1. A választmány évi jelentése.
2. Esetleges indítványok tárgyalása.
3. A kilépett választmányi tagoknak újbóli megválasztása.

4. Elhalálozás következtében, a választmánynak választás utáni kiegészítése.

5. Lemondás következtében, a pénztárnoki állásnak választás utáni betöltése.

Nagyvárad, 1895. évi április hó 6-ik napján.

A választmány.

Meghívás.

A nagyváradi szépitési egylet folyó évi április hó 28-ikán délután 3 órakor a városháza nagy termében tartja rendes évi közgyűlést, melyre az egylet összes tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Az elnöki állás betöltése. 4. A választmányból kilépő 11 tag helyeire új tagok választása. 6. Dr. Sipos Árpád választmányi tag ur indítványa a »Biharmegyei régészeti és történelmi egylet«-nek megszavazandó adomány tárgyában. 7. Mezey Mihály választmányi tag ur indítványa az egyleti teendők ügyében. 8. Esetleges egyéb indítványok.

Nagyváradon, 1895. április 14.

Dr. Adorján Ármán,
egyleti jegyző.

Sal Ferencz,
egyl. elnök.

REGÉNY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: Edhor J.

(17)

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

VI.

— Nem nagyszerű itt minden Halden tanár ur? Ez a pompás épület a virágházi növényekkel és pálmákkal gyönyörű varázslak. És még hozzá a kilátás az óriási hegyekre, s a zöldelő völgyekre egészen elbájolják az embert!

— Önnek igaza van Ella bárónő! A mióta itt vagyok egy gyermekes eszme foglalkoztat, t. i. ha szárnyaim volnának, hogy a levegőbe szálljak s onnan nézsek le. Mily élvezet lenne a magasban keringeni.

— Annak én nem örülnék nagyon, — felelt gyöngéden nevetve Ella, — mert nekem itt kellene maradnom s csak az ön merész szárnyalását bámulhatnám.

— Azt ön velem nem tenné meg? — kérde Halden jelentősen.

Ella a kérdés értelme fölött gondolkodott: — Azt alig tehetném meg, — válaszolva aztán melázva. — Mit csinálna a papa és Gisbert rokonom, ki holnap érkezik meg? A kíséret csábitólag hatna rám s oly utra térnék, hogy onnan soha sem találnék haza.

— Csak a kijelölt uton halad, bárónő.

— Ritkán hagyom el azt, mert az a legkényelmesebb. Ha néha le is térek arról, nem sokára visszamegyek rá. Ön látja tanár ur, hogy az én elhíresztelt csapodárságomat és sokszor megszólalt álhatatlanságomat itt nem lehet alkalmazni.

A tanár gondolkozva csüggeszté le fejét.

— Nagyon örvendek Gisbert megérkezésén, — csevege tovább a fiatal bárónő, miközben dus, szőke fürtökkel elborított fejét az erkély zöld párkányzatára nyugtatá. — Ő hajós tiszt lett. Ismeri ön Halden tanár ur?

A kérdett szórakozottan intett fejével.

— Mi még láttuk egymást, akkor én még gyermek voltam és ő ép akkor kapott először vállbajt. Nagyon jól emlékszem, hogy engem mindig kis feleségének nevezett, a miért akkor mindig boszankodtam.

— S most nem? — kérde Felix kíváncsian.

A szőke hajhullám koszoru gyanánt folyá körül rózsás arcozokáját.

— Nem, most nem, mert mi valósággal rég egymásnak vagyunk rendelve.

Egy pillantást vetett ekkor a tanárra, a ki nyugodtan ült helyén. Csak mély tűző szemek tekintettek vidámban a gyönyörű teremre, ki kis kezeivel könnyörtelentül lépett szét egy rózsát.

— On szereti Gisbert bárót?
— Nagyon, — erősíté Ella lelkesedéssel,
— nagyon szeretem . . . különben sincs rajtam s atyámon kívül senkije.
Észre vette a tanár kérdő tekintetét és folytató:

— Gisbert valami rettenetes büntény következtében ifjúkorában, ha jól tudom még kis gyermek korában árvaságra jutott.

— Ah! — jegyzé meg Halden bámulva.
— Elbeszélhetem önnek rokonom rendkívüli történetét?

Halden tanár udvariasan hajta meg magát.
(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A nunczius Budapesten.

Budapest, április 20. (Saját tud. távirata.) Agliárdi pápai követ ma reggel fél 8 órakor a papnevelő kápolnájában szt. misét mondott. Kilenccz óra után fogadta Pallavicini Ede őrgrofot, azután pedig Palotay László nagyváradai apátkanonokot, a kivel közölte, hogy hétfőn délután utazik Nagyváradra. Fél 10-kor Császka György kalocsai érsek tisztelettel a nuncziusnál, a ki 11 órakor titkáranak kíséretében fölkeszített a várba Bánffy br. miniszterelnökhöz, a kinél hosszabb időzött. A miniszterelnöktől jöve a Mátyás templomot nézte meg. Délben disztribúció volt a papnevelőintézetben.

Gátszakadás.

Budapest, április 20. (Saját tud. táv.) Titelről jött távirat jelenti, hogy a mosorini töltés **husz méter hosszúságban átszakadt.** Az áradat föltartóztalanul hömpölyög Mosorin, Vilova és Titel felé. Az alispán rendelete következtében **átvágták a vilovai töltést,** hogy az áradat kevesebb kárt tehessen az emberi hajlékokban. A titeli és rezsófalvi töltések inognak; a katasztrófát itt minden perczen várják. A tiszai hajóhid is széjjel szakadt már. — Az eddigi kár 3 millió forintba rug. A katasztrófát a dühöngő orkán okozta.

Uj magyar üdv marsal.

Budapest, április 20. (Saját tud. táv.) Helybeli könyvomat jelent, hogy legközelebb magyar udvari marsali hivatal lesz szervezve a budai kir. palotában. M. udvari marsallá gr. Apponyi Lajos lesz kinevezve, ki azonban Hohenlohe herceg főudvarmester alá fog tartozni.

A kormány jövő kilátásai.

Budapest, április 20. (Saját tud. távirata.) A néppártnak a felvidéken most már kétségtelenül erős térhódítása következtében a szabadelvű párt körülbelül 30 képviselői kerület elvesztésére számít. Ennek pótlását az ellenzék-ből remélhető átlépésekkel kísértgeti meg a kormány. Az újonnan belépők számára két tárcza van följánlva: a gr. Festetiché és az Erdélyé. A Tiszaklubb pedig teljes kormányváltás útján óhajtja a kérdést a maga javára eldönteni. Reméli ugyanis, hogy Bánffy bukása után egy Csáky kabinet erősebb és Tiszább színezetű többséget tudna összehozni.

Arvizek.

Budapest, április 20. (Saját tud. táv.) Törökbeeséről jelentik, hogy ma a vihar csendesült, a víz apad. **A kassai töltés beszakadt,** a falu népr kiköltözött. — Zimonynál a Száva és a Duna vize folyton emelkedik. Belgrádnak Száva nevű külvárosa már teljesen víz alatt van.

Faure Havreban.

Budapest, április 20. (Saját tud. táv.) A francia köztársaság elnöke tegnapi este jelen volt Havreban a színházi disz-előadáson. A közönség lelkes ovációkban részesítette.

A francziák Madagaszkárban.

Budapest, április 20. (Saját tud. távirata.) Párisból jött értesítés szerint a madagaszkári francia csapatok az Ambo-Himanga erődöt heves támadás után elfoglalták. A francziák egy embert sem vesztek.

Szerb választások.

Budapest, április 20. (Saját tud. távirata.) A tegnapi szkupcsina-választások a két ellenzék passzivitása következtében 150 kormánypárti képviselő megválasztásával végződtek. Liberális programmal állítólag 20 és radikálissal egy képviselő választott meg. — A szkupcsina 22-ére van összehívva.

A pápa és az anglikán egyház.

Budapest, április 20. (Saját tud. távirata.) A »Times« közli a pápa Ó Szentségének az angol néphez intézett levelét, melyben kifejezi hű óhaját, hogy a kereszténység egyesítésére irányuló törekvései célját érjenek és első sorban az anglikán és a katolikus egyháznak egyesítése az a cél, melynek elérésére az angol katolikus nép közreműködését kéri.

A földrengés.

Budapest, április 20. (Saját tud. távirata.) Laibaehban az éjjel is volt földrengés, mely ma reggel fél 10 órakor erősebb lökessel végződött. Nagyon sokan elhagyták a várost.

K ö z g a z d a s á g.

Adóelengedés árvizkároknál. A mostani árvizek folytán nagyon időszerűvé vált kérdésben hozott nemrég érdekes elvi jelentőségű határozatot a pénzügyi közigazgatási bíróság. — Egy dunamenti község több lakosának konyhakerájában a veteményeket elöntötte és tönkretette a kiáradt folyó. Ezt az elemi kárt kellő időben bejelentette a községi elüljáróság ama kérés kíséretében, hogy a kertek utáni adót engedjék el. A pénzügyigazgatóság azonban nem találta a kérést teljesíthetőnek, mert egy pénzügyminiszteri rendelet szerint az árvíz által okozott károk csupán a szántóföldeknél vehetők figyelembe s így egyéb miveltési ágaknál ezen a czímen nem jár adóelengedés. — A vármegyei közigazgatási bizottság viszont azt határozta, hogy az adóelengedés engedélyeztessék, mert a kérdéses miniszteri rendeletben a szántóföld, mely alatt a kertek is értendők, csak a kaszálókkal ellentétben van kiemelve. — A pénzügyi hatóság képviselője eme határozat ellen apellált a pénzügyi közigazgatási bírósághoz, melly az adóelengedést mellett döntött és pedig föley azért, minthogy az 1883. XLIV. t. cz. értelmében az árvíz amaz elemi csapások közé tartozik, a melyeknek alapján földadóelengedésnek általában s így minden miveltési ágra vonatkozólag helye van, azt tehát a törvény földadóval terhelt kerület után és árvíz által okozott elemi kár esetében nemcsak ki nem zárja, hanem megengedi.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

1879—1895. sz.

Értesítés.

A magy. kir. honvédelmi miniszter ur f. évi 19441. VIII. sz. leirata értelmében a magy. kir. honvédség 1896. évi lábbeli szükségletének 50%-át hazai kisiparosok útján szándékozik készíttetni, — ennek folytán 14.400 pár bakancs és 12.400 pár könnyű, barna vitorlaszövetből készült könnyű cipő szállításának biztosítása iránt pályázatot hirdet.

A fent nevezett miniszter ur szokásos szerződési feltételek érvényben maradásával azonban a fővállalkozóval fennálló szerződés értelmében megállapított ár mellett, nevezetesen a bakancsokat páronként 4 frt 82 krral, a könnyű cipőket pedig szintén páronként 4 frt 16 krral szándékozik készíttetni, melyek legkésőbb f. évi december hó végéig Budapestre, a m. kir. honvéd központi ruhatárba szállítandók lesznek a kereseti összeg azonban, a neta-

lán előbb történő beszállítás esetén is csak 1895. évi január hó elején fog kifizettetni.

Miről az érdekelte iparosokat van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a szóban lévő lábbeliek szállítása iránti ajánlatok benyújtására vonatkozó részletes intézkedések a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által később fognak kiadatni, a midőn is részünkről egyúttal a pályázók által az illető ipartestületek útján benyújtandó, szabályszerű bélyeggel ellátott ajánlatok beadására megállapított s pontosan betartandó határidő, valamint azon hatóság is, melyhez az ajánlatok annak idején intézendők esznek — tudomásul adatni fognak.

Nagyvárad, 1895. április hó 19-én.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos,
titkár.

Értesítés.

A nagyvárad cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál **1895. május hó 4-én délelőtt 10 órakor nyilvános árlejtés tartatik** a kincstári gabona őrlésére és a gabonának az élelmezési raktárból a malomba és a lisztnek a malomból visszaszállítására.

Miről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy bővebb felvilágosítás a kereskedelmi és iparkamara helyiségében a hivatalos órák alatt nyerhető s a hivatalos hirdetések megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. április hó 19-én.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József s. k.,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos s. k.,
titkár.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. április 19.

Készárú üzlet. A szilárd irányzat folytatódik. Malmaink napról-napra több érdeklődést tanusítanak készbuza iránt és élénk vételkedv mellett ma ismét 5-7 és fél krnyi árválást idézett elő. A forgalom igen élénk volt, a mennyiben 38.000 q. hazai buza kelt el.

Idegen buzában nem volt forgalom.
Rozs irányzata nyugodtabb, 5.90—5.95 forint közte jegyezt.

Arpa irányzata változatlan.
Tengeri irányzata nyugodt. Kőbányán 6.70—6.75 frton kelt el.

Zab irányzata tartott. Elkelt: 100 q. 7.10 frt, 100 q. 7.05 frt. 250 q. 7 frt készpénzfizetés ellen.

II. Határidő üzlet. Amerikában a készletek tetemes esőkkenése és száraz időjárás roz vételkedvet szültek, minek folytán buza Newyorkban tegnap ismét 1 és egy negyed centtel emelkedett. Piacunbat ezen háuse nem igen érintette és az őszi terminusok nyugodt hangulatban maradtak úgy buzában, valmint rozsbán és zabban.

Előfordult kötések: buza tavaszra 7.29—7.35 frt, buza május—juniusra 7.15—7.20 frt, roz tavaszra 5.97—6.01 frt, tengeri máj.—jun. 6.63—6.68 frt, zab tavaszra 6.67—6.72 forint, szept. okt. 6.18—6.24 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 10.50—10.60 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, április 19. Készlet: 145.506 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 45—45½ kr.; közép: 44—45 kr.; süldő kövér: 47½—48 kr.; sovány: 46—47 kr.; román: —; Szerb kövér 45—46 kr.; könnyű 44. 54 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. április 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	123.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.35
Magyar vasuti kölesön aranyban 4½%	—	—	—	—	126.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2½%	—	—	—	—	104.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	124.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	162.75
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	—	151.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	101.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	101.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	123.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.75
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	159.25
Osztrák-magyar bankrészevény	—	—	—	—	1090.—
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	—	460.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	396.25
Osztrák-magyar államvasuti részevény	—	—	—	—	440.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	969.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.85
London vista	—	—	—	—	122.55
Paris vista	—	—	—	—	48.69
20 márkás arany	—	—	—	—	11.60

NYILTTÉR.

Valódi kék és fekete színű Cheviot öltönyök

16 és 20 frtért,

tiszta gyapju divatos Loden-öltönyök mohazöld és barna színekben

17 frtért kaphatók

NEUMANN M.

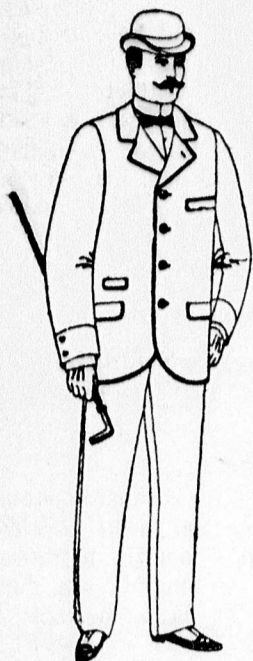
férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, (Kishid-fő.)

(Czégemet hason nevű czéggel kérem össze nem téveszteni.)

Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltetnek.

Meg nem felelő árú szívesen kicseréltetnek.

(77) 25-75

Kályhák és takaréktűzhelyek.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy üzlet-telepemen **Kis-Fürdő-utca 466. sz. a.** a vasfürdővel szemben saját készítményű

kályha-raktárt

tartok, melyben mindenféle cserép-kályhák kaphatók; u. m.: svéd- és koczka-fablakból, fehér és szürke, ugyisint barna, zöld majolika-kályhák és takaréktűzhelyek; a kályhák szép kivitelűek, jóságukért pedig teljes szavatosságot vállalom.

Ezenkívül mindenféle kályhák és takaréktűzhelyek újjalakítását és javítását jutányos árért elvállalom és pontosan eszközölöm.

Midőn üzletem és kész szolgálatom a n. é. közönség pártfogásába ajánlom, maradtam

teljes tisztelettel

TÓTH LAJOS,
kályhás.

(85) 3-25

Ruha-megőrzés.

Tudatom a n. é. közönséget, hogy elfogadok mindennemű **szörme- és téli ruhák**

nyári megőrzését

jutányos árért és azoknak pontos kezelését felelősség mellett teljesítem.

Tisztelettel

HORVÁTH JÁNOS,

szücs-mester

Nagyvárad, Fő-utca, volt Pelikán-féle üzlet (98) 1-3 mellett.

Műhely: N.-Magyar-utca 332. (saját ház.)

Tejeladás.

A nagyváradai l. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és felliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

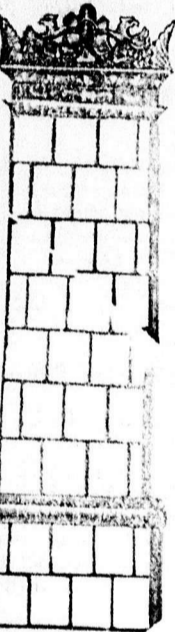
(2) 21-0

uradalmi igazgató.

Eladó Landauer-kocsi

Egy új Landauer-féle **ÜVEGES KOCSI** jutányos árban eladó.

Értekezhetni a tulajdonosnál, Nagy-Teleki-utca 532. sz. a. (91) 3-3

Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 forint.

Előnyös bevásárlás folytán üzletemet a közelgő tavaszi és nyári idényre a legjobb és legújabb divatu gyapju-szövetekkel gazdagon felszerelvén, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy egy divatos tavaszi vagy nyári gyapju-szövet öltözetet

20 forintért

vagynok képes előállítani.

A nálam megrendelt ruhák izléses és legújabb szabás szerinti kiállítását azon körülmény is biztosítja, hogy **fiam a bécsi internatimális szabászatú akadémián nyert ismereteit és Münchenben a magasabb divatú szabászatban szerzett tapasztalatait** üzletemben értékesíti, minél fogva a legmagasabb igényeknek is meg tudok felelni.

Midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására juttatni bátor vagyok és eddigi szíves pártfogását megköszönve, kérem, hogy b. megrendeléseivel ezentul is mennél gyakrabban szíveskedjék szerencsételnem.

Mély tisztelettel

(66) 10-10

FEHÉR ISRAÉL, férfi szabó

Nagyvárad, Fő-utca, Bazár-épület kapuja mellett.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Mintákat kívánatra bérmentve.

Müller Károly

TEMPLOMFESTŐ ÉS ARANYOZÓ

Nagyváradon.

A templomfestészet és aranyozás terén elért sikereim arra bátorítanak, hogy e szakokban magamat a főtiszt. Papságnak mély tisztelettel ajánljam.

Uj és régi oltárok aranyozását, festését, illetve márványozását. Templomok kifestését szent képekkel együtt illendő árak mellett vállalom.

Kívánatra tervezetekkel készségesen szolgálom.

Főtörekvésem, hogy csinos és izléses maradandó munkával fokozzam az eddig irányomban tapasztalt pártfogást és nagy szerencsémnek tartandom, ha szükség esetén a főtiszt. Papság rendelményeivel megfizetel.

(48) 10-10

MÜLLER KÁROLY, aranyozó.

EZÜST ÉREM
1879.

ARANY ÉREM
1886.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

LEGUJABB KALAPOK.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban volt **czipó-üzletünket** áthelyeztük és a Zöldfa-utca

Dr. MUNK-féle bazár-épületben

egy a mai kornak megfelelő **URI**

DIVAT-ÜZLETET

rendeztünk be.

Különlegességek Pless Vilmos cs. és kir. udvari kalapgyárából.

Angol és olasz kalapok főraktára.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árak!

Ingek, gallérok, nyakkendők, harisnyák, selyem- és bőrkesztyűk, saten- és francia Batist-ingek, illatszer, pénz- és szivartárczák, esőernyők, sétapánczák stb.

!! Legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek czipőkben !!

MEGLEPŐ OLCSÓ ÁRAK!

Nádor L. és Társa, Nagyvárad.

(90) 4-10

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltünő női confectioné ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők fönti czégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetéseink, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 14-20

egyetlen czég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!
Szeptől és májfoltt ellen Eszéki Szalvator-szappan és Spitzer-féle arczenőcs.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!
Karlsbadi czipők főraktára!

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmúlja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, ugy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolesőbb árban.

(73) 10-20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Tiszteletteljesen tudatom a nagyérdemű géptulajdonos közönséggel, miszerint több kísérletezésem során a **gépek bármely hibáit** kijavítani, esetleg azoknak bármely alkatrészeit **ujjonnan készíteni** képes vagyok, továbbá bátorokodom szíves figyelmébe ajánlani

Schuber gyalu-gépet,

melyet a gőzgép álló helyén a tolatlyut és tolatlyu tükrét a legpontosabb egyenletességbe lehet gyalulni, — miáltal **25—30 százalék tüzelő-anyag megtakarítható.**

Ugy szintén ajánlom az **egész világon legjobbnak bizonyult szabadalmazott**

gyors löheremagfejtőt

külön álványval, gőzerő- és lovas járgányhajtásra.

Gyártok bármely eséplő-gépbe helyezhető szabadalmazott **gyorslöheremagfejtőt**, a melynek megrendeléséhez szükséges a eséplődob hossza és körmérete, mire nézve a megrendelést idejékorán kérem beküldeni, hogy annak elkészítésével pontos időre megfelelhessenek. Minden általam készített munkákért felelősséget vállalok. Végre gyártok **szab. szikrafogókat locomobilokhoz és pótsorvetőket.**

Teljes tisztelettel

Kádár Gyula

szabadalmazott gyors löheremagfejtő gyára és gépjavitó műhely
(99) 1-3 réz- és vasöntődéje
Nagyváradon.

Lakás: Várad-Velenceze, Templom-tér.

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

FÉLIX-FÜRDŐ

NAGYVÁRAD MELLETT.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél, kocsin $\frac{3}{4}$ óra távolban. Május—augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. — Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai hírű 49° meleg **természetes hévviz** javalva van:

az ízületi és izmok csúzos bántalmánál, idült és különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzomok után visszamaradt fájdalomnál; köszvénynél s annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál), különböző borbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és körötti izzadmányoknál, belsőleg: heveny- és idült gyomorbántalmánál, májbajok és vesekövek esetében.

Állandó fürdőorvosok:

Dr. GRÓSZ ALBERT és Dr. SCHIFF ERNŐ.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu *szobák napi 80 kr. 3 frt között váltakozik.*

Gyógyterem (Cursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. — Terasszok szép kilátással. — Éttermek. — Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben. — Az erdőben jó tekepálya.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül **mór-fürdők** is vannak rendszeresítve.

Állandó kitünő zenekar.

Prospectust kívánatra küld a

(97) 2-4

Fürdőkezelőség.

SZILÁDKY ÉS TÁRSA

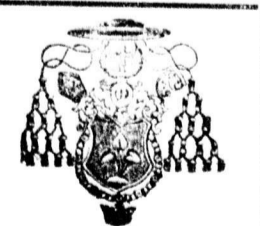
FÉRFI SZABÓK

NAGYVÁRADON, Bémer-tér. (Poynár-féle ház.)

Férfi ruhák.

Midőn a tavaszi és nyári idényre gazdag választékú **angol** és **francia** kelmékkel berendezett raktárunkat a t. cz. közönség hecses figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legujabb eredeti divatcikkei

Főtisztelendő
Dr. Schlauch Lőrincz
bírórnok ur
Ó Eminenciájának
szállítója.

nagy választékban nálunk kaphatók, s — tekintettel a divat haladására, — a **jó munka** és **izléses divat** keresztülvitelére a legkitünőbb erőkkel rendelkezünk. Szövetek mérték szerinti eladása gyári áron. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk, és mintákkal szolgálunk.

(79) 9-10

„Jutányos, határozott árak!”

Szent László-nymda-részvénytársaság Nagyváradon.